శ్రీ శివాయగురవేనమః

ముకుందమాల

రచన :

శ్రీ గురుజాడ రాఘవశర్మ

బృందావన పబ్లికేషన్స

మచిలీపట్టణము

శ్రీ

ముకుందమాల

(శ్రీ కులశేఖర మహారాజ విరచితము)

అనువాదకుడు

గురుజాడ రాఘవశర్మ

బృందావన ప్రచురణములు.

మచిలీపట్టణము

ద్వితీయముద్రణం
వెయ్యి కాపీలు
వెల 0-12-0

*Approved for General Libraries in Elementary Schools,
Vide Fort St. George Gazette p. 9 dated 20—5—47.*

PRINTED AT
B. N. K. PRESS
G. T. MADR

ఆ శీ స్సు లు

శ్రీ ము కు ం ద మా ల :—

దీనిని జాలమంది తెనుగున ననువదించిరి. ఆ యనువాద కులలో శ్రీ గురుజాడ వీరరాఘవ శర్మగారొకరు. వీరి యను వాదము, చాల భాగము నేను వింటిని. నిర్దుష్టముగను, ప్రసాద గుణోపేతముగను, ధారాళముగను, మూలానుసరణముగను, నున్నదనుటకు సందియము లేదు.

ఇది సూత్ర ప్రాయమగు నా యభిప్రాయము.

బె జ వా డ ,
శ్రీతారణ కార్తీక బ ౧౩
సో మ వా ర ము.

Sd. చళ్ళపిళ్ళ వేంకటశాస్త్రి
శ తా వ ధా ని
13—11—44.

అభినందనము

ప్రొద్దుటూరు
27-9-47

శ్రీశ్రీ గురుజాడ రాఘవశర్మగారి పరిచయము, నాకు ముక్త్యాల సన్మాన సభలోఁ గలిగినది. వారి రచనలు—"శ్రీ వాసుదేవ నామశతకము"-'ముకుందమాల'యు, ఆ పరిచయము నాత్మబంధుత్వమునకుఁ జేర్చి, ఆప్యాయనము చేకూర్చినవి. "కృష్ణా! వాసుదేవప్రభూ!" అను సంబోధనముతో, భక్తిపరిప్లుతమైనవారి భావపూర్ణచ్ఛందోగానము, ఎట్టి ఆర్ద్రహృదయమునైన నమృతముగురిసి యానందమునఁ దేల్చగలదు. ఆయన హృదయమెంత విశుద్ధమో రచనయు నంత ప్రబుద్ధము - సహజము సరళము. అనువాదమేయైనను, ముకుందమాల స్వతంత్ర రచన కేమాత్రముఁ దీసిపోదు. ఆయన్న కిది తమ్ముఁడువలె నన్నివిధముల నందగించినది. పుడమి చీల్చుకొని పొంగిన బుగ్గవంటి ఈయన కవితాధారను తలంచినపుడు "గోపాలమంత్రమే శర్మకుఁ గవితామంత్రమైనది" అను శ్రీ వేంకటేశ్వరరావుగారి వాక్యము అక్షరాలా సత్యమని నాకుదోఁచినది.

భక్తిరసప్రపూర్ణములైన యిట్టి రచనలు మానవజాతికి మంగళప్రదములు కాఁగలవనియు, విశేషించి ఈనాఁడు శాంతసత్పథముల సమకూర్పఁగలవనియు ఆశించుచున్నాను. ఇట్టి సత్కావ్యముల మఱికొన్ని రచించి శ్రీ గోపాలదేవునకు నివేదించి, లోకము దోయిళ్ళఁ బెట్టుదురుగాక యని శ్రీ శర్మగారిని కోరుచున్నాను.

గడియారము వేంకటశేష శాస్త్రి
27-9-47

ఆశీస్సులు

శ్రీః శ్రియఃపతియు, నవాప్త సమస్త కాముఁడును, సకల ల్యాణ గుణ సంపూర్ణుఁడునైన శ్రీమన్నారాయణుని స్వరూప రూపగుణ విభూతులను ప్రతిపాదించెడు ప్రమాణ గ్రంథముల యందు గీతలలో భగవద్గీతవలె, స్తోత్రములలో "ముకుందమాల" యా సేతు హిమాచలము మహావ్యాప్తిఁ గాంచి, సత్సంప్రదాయాను వర్తులగు, సకలాస్తిక జనులచేతను, బరమ విశ్వాస పూర్వకముగాఁ బఠన పాఠనాదులచేఁ బరిగ్రహింపఁ బడుచుండుట సర్వజన విదితమైన విషయమేగదా !

శ్రీ ముకుందమాలను రచించినవారు సుక్షత్రియకుల శేఖరులైన కులశేఖరులు. వీరు భక్తిమతములలోఁ బ్రధానతమమైన విశిష్టాద్వైతమునకు సంబంధించిన, పన్నిద్దరాళ్వారులలో నొకరనియు, వీరు ద్రావిడ భాషయందుఁ గూడ ననేక దివ్య ప్రబంధములను నిబంధించి యున్నవారనియు, తక్కిన యాళ్వారులకు వలెనే వీరికిని శ్రీ రామాయణమందుఁ బరమ ప్రీతియనియు నిత్యమును శ్రీ రామాయణ కాలక్షేపము జరుపుచు నా యా ఘట్టములయందు సంపూర్ణముగాఁ బారవశ్యమును చెందుచుండు రనియు, భాగవత కైంకర్యమందు మిక్కిలి నిష్ఠగలవారనియు, భగవత్సాక్షాత్కార లాభమునుబడసిన మహా భాగ్యవంతులనియు, శ్రీ వైష్ణవులగు వారియందెట్టిదోషము గూడ నుండదని

నిదర్శన పూర్వకముగా నిరూపించిరనియు, నిత్యాది బహు విషయములు "ప్రపన్నామృతము" "గురుపరంపరా ప్రభావము" "ఆచార్యసూక్తి ముక్తావళి" మున్నగు పూర్వాచార ప్రబంధముల వలనఁ దెలియవచ్చుచున్న యది.

అర్థవిశేషమును బట్టియేగాక మార్దవము, మాధుర్యము మొదలగు వానింబట్టియు గీర్వాణ భాషాగ్రంథమైనను, ఈ స్తోత్ర రత్నము బహుభాషలలోఁ బరివర్తనము జెందియున్నది. ఆంధ్ర భాషయందును దీని ననేకు లనేక రీతుల (పద్యములుగాను, పాటలుగాను) ననువదించి యున్నవారు. వారిలో ప్రకృత గ్రంథకర్తలగు బ్రహ్మశ్రీ గురుజాడ వీరరాఘవశర్మగారొక్కరై యున్నవారు.

ఇంచుమించుగా నిప్పటికి 10 సంవత్సరములక్రిందట వీరు శ్రీ కృష్ణాష్టోత్తర శతనామస్తోత్రమును "శ్రీవాసుదేవనామ శతకము" అను పేర, స్వతంత్ర గ్రంథముగా రచించి యొక సంవత్సరముక్రిందట ముకుందమాల యను నీ స్తోత్రము నాంధ్రీకరించి యున్నవారు.

దీనిని శర్మగారు స్వయముగాఁ బఠించుచుండ వినుభాగ్యము నాకు లభించినది. పెక్కురు సుప్రసిద్ధ విద్వత్కవి శేఖరు లొసంగిన యభిప్రాయములను బట్టియే వీరి యాంధ్రీకరణ మెట్టి యుత్తమ శ్రేణికిఁ జెందినదో తెలిసికొనవచ్చును. పరమ భాగవతోత్తములగు కులశేఖరులెట్లు నిస్స్వార్థముగా సకలచేతనోజ్జీవమునకై గీర్వాణభాషయందీ స్తోత్రమును రచించిరో, పరమభక్తాగ్ర

గణ్యులగు శ్రీ శర్మగారును అల్పే సంసారార్ణవపతితులైన యస్మ దాదులుగూడ సుఖముగాఁ దరించునట్లీ యాంధ్రీకరణమును గావించి యున్నవారని నా యభిప్రాయము.

ఆంధ్రీకరణము మృదు మధుర పద భూయిష్ఠమై గంభీరార్థ గర్భితమై మూలగ్రంథమునకు ఛాయవలె నొప్పుచు నిర్దోషమును, నిఖిలసంపన్నమునై "మూలగ్రంథములోని సర్వవిశేషములను వీరు బహు శ్రద్ధావిశ్వాసములతోఁ బరిశోధించి గ్రహించి యున్నవా" రని నిరూపించుచున్నయది.

సకలశాస్త్ర వేత్తలైన శ్రీ కులశేఖరు లేదే నొక యభి ప్రాయముతోఁ గాక, యూరక ప్రయోగింపరను విశ్వాసముతో మూలగ్రంథములోని ప్రతినామమును మార్పు గావింపక ఒక్కొ క్కటియు విడువక వీరును తమ యాంధ్రీకరణమందుఁ గూర్చి యున్నవారు.

భావమును సమగ్రముగా విశదీకరించుచుఁ జిన్నశ్లోకమును బెద్ద పద్యముగాను — పెద్ద శ్లోకమును జిన్నపద్యముగాను అనువ దించుటంబట్టి వీరికి రచన యందెంత స్వాధీనత కలదో తెల్లముగాఁ గలదు. "క॥ శ్రీ వల్లభ" యను చిన్న పద్యమును "శ్రీవల్లభేతి" యను పెద్దశ్లోకమునకు "చ॥ తమదయ" యను పెద్ద పద్యమును, "దివి వా భువివా" యను చిన్నశ్లోకమునకు, ఉదాహరణముగాఁ గొనవచ్చును. "సీ॥ నీపదాంబుజభక్తి" "సీ॥ కేశవుగూరిచి" "చ॥ నను గర్హణింపఁగా" ఇత్యాదులా యాశ్లోకముల ననువ

దించినపుడు వానిలోని యర్థ విశేషములయందలి యత్యాదరముచేఁ దృప్తిజెందక పాఠాంతరములుగా వ్రాయబడినవి.

క్షుద్రములైన యైహిక ప్రయోజనముల కాసించి, యపరమార్థములైన గ్రంథాభాసముల రచనచే, దమలేఖినిని గళంకితము గావింపక, యుచ్చారణమాత్రముననే సకలసంసారబంధములను బటాపంచలుగావించి పరమ పురుషార్థమును లభింపఁజేయు సద్గ్రంథ రచనచేఁ దాము తరించుటయేగాక, విశ్వమునుగూడ దరింపఁ జేయుచున్న శ్రీ గురుజాడ వీరరాఘవ శర్మగారికి "శ్రీవల్లభుడితోధికముగా నాత్మోన్నత్యమును, భక్తిజ్ఞానములను, బ్రసాదించుచుఁ జిరాయురారోగ్యైశ్వర్యముల ననుగ్రహించుగాక" యని ప్రార్థించుచున్నాఁడను.

ఇట్లు,

జగ్గయ్యపేట

సంపన్ముడుంబ సింగరాచార్యులు,
శతావధాని.

కులశేఖరుడు

ఈ కవి, మహాజ్ఞానులని, యాళ్వారులని, దక్షిణదేశమందు ప్రసిద్ధిగన్న పన్నిద్ద ఱాళ్వారులలో నొకరు. ఈయన కేరళదేశమున (మలబారు) కోళపురము (తిరువక్కంచలము) ను రాజధానిగా నేలిన మహారాజు. దృఢవ్రత మహారాజీతని తండ్రి. ఈ కవి కాలము ప్రసిద్ధ కవులవలె పరిశోధకులకు వివాదాంశమైనను కలియుగము 28 వ సంవత్సరమునకు సరియగు శ్రీ పరాభవ నామ సంవత్సరమున మాసి (కుంభ) మాసమున పునర్వసు నక్షత్రమున దశమి గురువారమున శ్రీహరి కౌస్తుభాంశమున నుదయించినట్లు సాధనాంతరములవలన నొక నిర్ణయమునకు రావచ్చును. తండ్రి వానప్రస్థము స్వీకరించిన పిమ్మట కులశేఖరుడు దిగ్విజయము గావించి, తన భక్తితత్త్వమును ప్రజలకు బోధించి సంసార తరణోపాయమును జూపినాడు.

ఒకనాడు శ్రీ రామాయణ పురాణశ్రవణము చేయు సమయమున శ్రీరాముఁ డొక్కఁడే నలువదివేల రాక్షసుల నెదురింపనుండెనని ఖర దూషణ వధా సందర్భమున విని, యా జగదేకవీరునకుఁ దానుగూడ సహాయ మొనరింప నెంచి సకల సేనా పరివృతుడై పయనమగు సరికి, ఖరదూషణ సంహార వార్తను విని శాంతించెననియు, నిట్టి తత్తర పాటుతోనే శ్రీ సీతాపహరణ ఘట్టము విని, జగన్మాతయగు సీతామాతను నొక రావణుఁడా! గొనిపోవుట. తోడితెత్తునని సముద్రము జొచ్చి లంకాభిముఖమై జనగా నింతలో భక్తాభీష్టప్రదుఁడగు శ్రీరామచంద్రుడు సీతాసమే

తులై రావణ సంహారము మొదలగు నిజ లీలలతో సాక్షాత్కరించి శాంతింపజేసిరనియు చెప్పుచుందురు.

“మద్భక్తా యత్ర గాయంతి తత్ర తిష్ఠామి నారద” యను వాక్యానుసరణిని, శ్రీరామ సాక్షాత్కారము గల్గెననుట, నతిశయోక్తి గాదు. ఈ భక్తాగ్రగణ్యుఁడు, శ్రీకృష్ణ నామ మను కరదీపికచే, మానవ హృదయాగారమున జ్ఞాన జ్యోతిని వెల్గించి, తన కుమారీ రత్నముతో సహా, రాజ్య లక్ష్మిని, శ్రీరంగనాథుని కర్పించి, యరువదియేడవయేఁట మన్నారు కోవెలలో శ్రీరాజగోపాలస్వామి సన్నిధిని పరమపద మొంది, ధన్య జీవుడైనాడు. ఈ మహాశయుని భక్తిపారవశ్యము, జీవితాదర్శములు, కవితా మాధురి, ప్రతి శ్లోకమున ద్యోత్యము. ఈయన సంస్కృతమునను, నరవమునను, బహు గ్రంథములు రచించెనట. లభ్యములు కాని యితర గ్రంథము లెటులున్నను, నీ ముకుందమాల యొక్కటే మానవ జీవిత సార్థక్యమునకు, లోక చరితార్థతకు, పరమ ప్రామాణిక మనుట నిర్వివాదాంశము. శ్రీకులశేఖరులు దీని మూలకముగా నిత్య స్మరణీయులైరి.

(గ్రంథస్థ నిదర్శనములచే భక్తి ప్రబోధాత్మక గ్రంథములైన శ్రీకృష్ణ కర్ణామృతము శ్రీరామకర్ణామృతము మొదలగు గ్రంథములకంటె, నీ ముకుంద మాలయే, ప్రాచీనతరముగ దోచుచున్నది. యత్కించిత్ పాఠ భేదములతో, నైదాఱు శ్లోకములు, పైగ్రంథములందు గానవచ్చుచున్నవి. వివాదాంశమైన, కవికాలనిర్ణయమును విమర్శకులకే వదలుట సముచితము.)

శ్రీ ముకుందమాల

ముకుంద = మోక్షప్రదుఁడగు, శ్రీకృష్ణ పరమాత్మున కర్పించిన మాల, ముకుందమాల. ఇది శ్రీకులశేఖర మహారాజ కృతము. ఈ భక్తాగ్రగణ్యుని భక్తిపారవశ్యము, మృదుమధుర వచోవైఖరి, యనర్గళ కవితా సంపత్తియుఁ నీ ముకుందమాలయందు, ప్రతిశ్లోకమునందును ద్యోతక్వమగుచుండును. తాను తరించుటయేగాక, విశ్వశ్రేయము గోరి, శ్రీకృష్ణ మంత్రమునే, జన్మ సాఫల్య మంత్రముగ నుపదేశించిన సహృదయుఁడు. నిరంతర భగవన్నామ సంకీర్తనము చేతను, శ్రీరంగక్షేత్ర సందర్శనముచేతను, నవిరళ పురాణ కాలక్షేపములచేతను తన ప్రజలు, జీవితసార్థక్యము నొందవలెనని యా మహనీయుని యాశయము.

ఈ మాలా శ్లోకములన్నియు, పరమాత్మయొక్క పవిత్ర పదాబ్జములపై నిడిన సులలిత సుందర వాక్ప్రసూనములు. "పాఠ్యే గేయేచ," మధురములైనయీ శ్లోకము లాంధ్రద్రావిడ దక్షిణోత్తర దేశీయభేదము లేక దేశీయు లందఱకు నాదరణ పాత్రమైనవి. సార్వకాలిక మైనట్టియు సార్వత్రిక మైనట్టియు, శ్రవణమాత్రైక సుగమములైన, యీ శ్లోకములు, వినినంతనే పఠనోత్సుకత కల్గించుననుట యతిశయోక్తి కాదు. ఇంతటి ప్రశస్తికి, నిందలి పవిత్రభక్తి ప్రబోధకు కారణము వివాహాది శుభసమయములందుసైత మందలి శ్లోకముల నొకటి రెండైన నాలకింపని వారుండరు. నా యనువాద ప్రయత్నమునకుగూడ, నిట్టి శ్రవణానుభవమే కారణమైనది. తొలుత వావిళ్ళవారి ప్రతిననుసరించి నలుబదిశ్లోకములు ననువదించితిని. అటుపిమ్మట వేఱొక ప్రతిలో,నధిక పాఠముగ గన్పించినయయిదు శ్లోకము లనువదింపబడినవి. తరువాత పత్రికలో ప్రకటింపబడిన శ్రీ ఆత్మకూరువారి ప్రతిలో నుత్తరదేశమందు ప్రక్షిప్తములుగా నున్న వన్న పదునేను శ్లోకములుఁగూడ తెనిగించితిని.

ఈ గ్రంథమునం దుపపాదింపబడిన భక్తి ప్రబోధ ప్రభావమే నన్నీ ప్రయత్నమునకు ప్రేరేచినది. ముకుందమాలానువాదములు పలురూపములుగ ప్రచారములో నున్నను నెవరి పుష్పసమర్పణమువలన వారికే ఫలముగదా! శ్రీరామాయణ కర్తలెందరు లేరు!

శ్లో॥ స్వసూక్తీనాం పాత్రం, రఘుకుల తిలకమేకం కలయతాం
కవీనాం కో దోషః సతుగుణగణానా మవగుణః (జయదేవః)

సాధ్యమైనంతవరకు,నీ శ్లోకములన్నియు కవి యభిప్రాయము ననుసరించి మూలానుసరణము గనే పరివర్తింపబడినవి. కొన్నింట భావవైశద్యమునకై పాఠాంతరముల బొందుపరచితిని.

కవి మంగళాచరణ శ్లోకములో "శ్రీవల్లభ" యని ప్రారంభించి తరువాత "జయతుజయతు దేవో" యని కీర్తించినాడు. వీరికి శ్రీరంగ క్షేత్రము కలియుగ వైకుంఠము. అట్లనే శేషాచలము (తిరుపతి), ఇంచుసర్వత్ర శ్రీకృష్ణ స్మరణము. శ్రీకృష్ణ మంత్రము జపించుడని యుద్బోధించెను. శ్రీనారాయణ చతురక్షరి, శ్రీనారాయణాష్టాక్షరి, శ్రీకృష్ణద్వ్యక్షరి, స్మరించి, జపించి,తరించుడని, చేతులెత్తి మొఱపెట్టినాడు. మానవజీవితము క్షణ బుద్బుదప్రాయము. కఫ వాత పిత్తములు కంఠమడ్డినప్పుడు, నంత్యకాలమందు, శ్రీహరిస్మరణ కలుగునో కలుగదో, యిప్పుడే స్మరింపుడనియు, సంసారసాగరము దాటుటకు విష్ణువనే నావకంటె గత్యంతరము లేదనియు నందుచే సత్సాంగత్యము,సత్కథా శ్రవణము, దుర్జన పరిత్యాగము, "అంతే నారాయణస్మృతిః" యనునట్టి స్థితిని పొందుటకు శ్రీహరి పాదారవిందము లందలి నిరంతరస్మరణ, మొదలగునవి భక్తి భూమికలుగా వివరించినాడు. ప్రతియింద్రియము,హరిసేవ కనువైననే సఫలమని, తత్సేవను "జిహ్వేకీర్తయ" యిత్యాదులచే యుద్బోధించినాడు. ప్రతిమాలుకొన్నాడు. ఇహపరసాధకములు, మణి మంత్రౌషధములు గాన, నందరిని, శ్రీకృష్ణమణిని పొంది,శ్రీకృష్ణమంత్రము జపించి, శ్రీకృష్ణ రసాయనము నిండారగ్రాపి శీఘ్ర నిర్వాణమొందుడని ఘోషించినాడు. తన మనస్సు సాక్షాత్ ముకుంద పదారవింద మందిరమై పోవలెనన్నాడు. "మదన పరి హార స్థితిం మదీయే"...భగవన్నామ స్మరణ, భగవద్రూపధ్యానము సేయుడని, సర్వత్ర చాటినాడు. తొలుత "శ్రీవల్లభ" యని ప్రారంభించి, చివర "క్షీరసాగర తరంగ" యని ముగించినాడు. క్షీరసాగరములో మృదువైన భోగి భోగములపై,

శ్రీమహాలక్ష్మీ సహితుఁడై, పాలతుంపురులు తన దివ్య దేహముపైబడి, నక్షత్ర కాంతులీన, శోభిల్లు శ్రీవాసుదేవుని దివ్యమంగళ స్వరూపమును, కవితా శిల్పిగా చిత్రించినాడు. కొన్ని వృత్తములు పాటలు పాడునట్లుండును. చివర విడిగా ప్రకటించిన 15 శ్లోకములందలి భావము లుత్కృష్టములు; కానియందలి కవితాధార శ్రీ కులశేఖరులదిగా తోచుటలేదు. కొన్ని చర్విత చర్వణముగా రచింపబడినవి. ఈ విషయమును పాఠకులకే విమర్శనకు వదలితిని. వానిలో చివర శ్లోకములో "అలమలమలం" అనుచోట కులశేఖరుల, భక్తి, విశ్వాసము, స్థైర్యము గన దేహము పులకరించును. చాలు చాలు ముమ్మాటికి చాలు. ప్రతి మానవుడు తానొనరించు మహాపాతకములనడంప నొక కృష్ణనామమే చాలు, నంతయేల! నిరంతర శ్రీ ముకుందపదారవింద ధ్యానముచే శ్రీ మోక్షసామ్రాజ్య లక్ష్మి కరతలామలకమని యుద్బోధించెను. తొలుఁగ మనవిజేసినట్లు యెవరికి వారె భగవత్పరముగా పుష్పము లర్పించి తరింతురని నా యాశయము. ప్రధానము హృదయపుష్పము (పద్మము.)

"కమలానాథ! మదీయ మానసము లోకంబెల్ల శోధించె భ
క్తి మరందమ్ము స్రవించు హృద్వనజమున్ నీవ్యత్ప్రభత్పాద ప
ద్మ ములందర్పణ సేయుదుఁ గొను భవత్సాన్నిధ్యము న్జేరి, జ
న్మము సాఫల్యము నొందఁ పూజయిదె, కృష్ణా! వాసుదేవప్రభూ."

ఇట్లు భక్తజన పాదరేణువు,

గురుజాడ, రాఘవశర్మ.

ముకుందమాల

—(౦)—

శ్లో॥ ఘుష్యతే యస్య నగరే, రంగయాత్రా దినే దినే
తమహం శిరసా వందే, రాజానం కులశేఖరమ్.

క॥ శ్రీరంగయాత్ర ప్రతిదినమేతేని పురమ్మునందు నింపుగ ప్రోగున్
సారెకు నా కులశేఖరు గూటిచి నుతియింతు, శ్రీముకుందుని
భక్తున్.

తా॥ ఏ కులశేఖర రాజుయొక్క పట్టణమున ననుదినము శ్రీరంగపురంబును గూర్చిన ప్రయాణము చాటింపబడుచుండునో, యట్టి కులశేఖర రాజును, నేను శిరస్సుతో నమస్కరింతును.

శ్లో॥ కుంభే పునర్వసౌ జాతం, కేరళే కోళపట్టణే
కౌస్తుభాంశం ధరాధీశం కులశేఖర మాశ్రయే.

చ॥ మును కులశేఖరుండగుచుఁ బూజ్య దృఢవ్రతపుత్రుఁడై, జనిం
చెను, గులశేఖరుండు నృప సీమను గేరళ, కోళపట్టణం
బున, సురమాత ఋక్షమునఁ బుణ్యపరాభవనామ వత్సరం
బున హరికౌస్తుభాంశమున; ప్రొక్కెద నామహితానుభావునిన్.

తా. కేరళదేశమున కోళపత్తనమందు (కళ్లికోట,) కుంభమాస పునర్వసు నక్షత్రమునందు, గౌస్తుభాంశమున నవతరించిన శ్రీకులశేఖర భూపతినాశ్రయించెదను. (కలియుగము 28-వ సంవత్సరము, పరాభవనామసంవత్సర కుంభ మాసమున, దృఢవ్రతుడను పుణ్యపురుషునకు శ్రీకులశేఖరాళ్వారులు జనించిరని ప్రతీతి.)

శ్లో॥ శ్రీవల్లభేతి వరదేతి దయాపరేతి
భక్తప్రియేతి భవలుంఠన కోవిదేతి
నాథేతి నాగశయనేతి జగన్నివాసే
త్యాలాపనం ప్రతిపదం కురు మే ముకుంద. 1

క॥ శ్రీవల్లభ! భవలుంఠన
కోవిద! భక్తప్రియా! ముకుందా! త్రైలో
క్యావాస! దయాపర! నా
థా! వరదా! నాగశయన! యని; యన నిమ్మా.

తా॥ ఓ ముకుందా! (మోక్షప్రదాతా!) లక్ష్మీపతీ! వరదాయకా! దయాపరా! భక్తవల్లభా! సంసార నాశన నిపుణా! నాథా! శేషశయనా! జగదాధారా! యనెడి యాలాపన మెల్లప్పుడును, నాకు గల్గునట్లు చేయుము.

(పాఠాంతరము)

మ॥ వరదా!యంచు,జగన్నివాసయనుచున్ భక్తప్రియా యంచుశ్రీ
హరి!శ్రీవల్లభయంచు, నాగశయనా! యంచున్!మురారీ! దయా
పర!యంచున్,భవలుంఠనప్రథితభావా!యంచు, నాథా!యటం
చురు భక్తిం.బలికింపు మాటికి మనం బూరన్ ముకుంద ప్రభూ!

శ్లో॥ జయతు జయతు దేవో దేవకీనందనోఽయం
జయతు జయతు కృష్ణో వృష్ణివంశప్రదీపః

జయతు జయతు మేఘశ్యామలః కోమలాంగో
జయతు జయతు పృథ్వీభారనాశో ముకుందః. 2

మ॥ సకలోత్కృష్ట జయమ్ము మీకగుతఁ గృష్ణా! దేవకీనందనా!
సకలశ్రీ ఫలసిద్ధి మీకగుతఁ గృష్ణా! వృష్టివంశప్రదీ
పక! పృథ్వీఘనభారనాశక! జయంబౌ మీకు నోకోమలాం
గ! కృపాసింధు! ముకుంద! నందసుత, మేఘశ్యామలా! శ్రీహరీ!

తా॥ శ్రీదేవకీదేవి తనయుండును వృష్టివంశమునకు ప్రకాశకుండును, మేఘమువలె నల్లనివాడును, సుకుమారమైన శరీరము గలవాడును, భూభారము హరించువాడును, మోక్షప్రదాతయునగు శ్రీకృష్ణదేవుఁడు, సర్వోత్కృష్టుండగు గాత!

శ్లో॥ ముకుంద! మూర్ధ్నా ప్రణిపత్యయాచే
భవన్త మేకాన్త మియన్త మర్థమ్
అవిస్మృతి స్త్వచ్చరణారవిందే
భవే భవే మేఽస్తు భవత్ప్రసాదాత్. 3

శా॥ నాకీమాత్ర మనుగ్రహింపఁగ ముకుందా! శీర్షముఁ వంచి ని
న్నేకాంతమ్మునఁ జేరి వేడెదనిదే యేమందువేనిఁ మదిఁ
నాకుఁ ముందు ననుగ్రహించు ప్రతిజన్మంబం దవిచ్ఛిన్నమౌ
నీకల్యాణ పదాంబుజ స్మృతి సదా నేగోరెదఁ నీదయన్.

తా॥ ఓ ముకుందా! శిరస్సుతో నమస్కరించి రహస్యముగ నిన్నింత మాత్రమే యాచింతును. (అది యేమన) తమ యనుగ్రహము వలనఁ బ్రతిజన్మమునను, దమ పాదారవిందములందు మఱపు కలుఁగకుండు గాక!

శ్లో॥ నాహంవందే తవచరణయోర్ద్వన్ద్వ మద్వన్ద్వహేతోః
కుంభీపాకం గురుమపి హరే! నారకం నాపనేతుమ్

రమ్యా రామా మృదుతనులతా నందనే నాపిరన్తుమ్
భావేభావే హృదయభవనే భావయేయం భవన్తమ్. 4

మ॥ వెతచే ద్వంద్వనివృత్తి నిన్నడుగఁ గుంభీపాకపుణ్ ఘోరదు
ర్గతికిణ్ బాపుమటంచు వేడను, సురారామమ్మునన్ వేల్పుగు
బ్బెతలన్ గూడి చరించు వేడ్క నిను నే వేడన్, మఱేమన్న, మ
త్ప్రితి జన్మమ్మున భావమందిరమునన్ భాసింప యాచించెదన్.

తా॥ ఓ శ్రీహరీ! నాకు శీతోష్ణ, సుఖదుఃఖాది ద్వంద్వ బాధలు తొలంగుటకుగాని, కుంభీపాకమను గొప్ప నరకయాతన దప్పించుటకుగాని, నందన వనమున నందమైన కోమలాంగులతో రమించుటకుగాని, నీ పాద పద్మములకు నమస్కరించుటలేదు. జన్మజన్మ యందు నా హృదయమందిరమున, నిన్ను స్మరింతునుగాక! (ఇందులకే నీపాదపద్మములకు నమస్కరించుచున్నాను).

శ్లో॥ నాస్థాధర్మే నవసునిచయే నైవకామోపభోగే
యద్యద్భవ్యంభవతుభగవన్! పూర్వకర్మానురూపమ్
ఏతత్ప్రార్థ్యం మమబహుమతం జన్మజన్మాంతరేపి
త్వత్పాదాంభోరుహ యుగగతా నిశ్చలాభక్తిరస్తు 5

మ॥ క్రమమౌధర్మమొ, కాంచనాదివసువో, కామోపభోగమ్మొ, లే
శముగోరన్, లభియించుఁ దామవియె, నిచ్చల్ పూర్వకర్మానురూ
పముగన్, గాఁగలకార్యముల్, మిగులనే ప్రార్థింతు నా జన్మజ
న్మములన్ నిశ్చలభక్తి గోరి, భగవంతా! మీపదాబ్జద్వయిన్.

తా॥ ఓషడ్గుణైశ్వర్య సంపన్నుడా! (భగవంతుడా!) ధర్మార్థ కామము లందు ననగా ధర్మాచరణమందుగాని, ధనసంచయమందుగాని, కామానుభవ మందుగాని, నా కాసక్తిలేదు. గతజన్మ కర్మాను గుణముగ నేది కావలసి యున్నదో, యదియగుగాక! ప్రతిజన్మయందును, నీపాదపద్మములయం దచంచల మైన భక్తికలుగుగాక! ఇదియే నా కభీష్టమైనదియై (గోరదగినదియై)యున్నది.

శ్లో॥ దివివా భువివా మమాస్తువాసో
నరకేవా నరకాంతక! ప్రకామమ్
అవధీరిత శారదార విందౌ
చరణౌ తే మరణేఽపి చింతయామి. 6

చ॥ తమదయ, నాకిఁకఁ, దివిజధామ నివాసమొ, నారకప్రవా
సమొ, నరలోకవాసమొ, యొసంగిన, మిమ్మెటురట్టునేను, నం
తిమ సమయానఁ గూడ నవధీరిత సుందర శారదారవిం
దములగు మీపదమ్ములె సదా నరకాంతక! సంస్మరించెదన్.

తా॥ నరకాసురుని సంహరించిన యోదేవా! స్వర్గమందు గాని, భూమి యందుగాని, లేక నరకమందుగాని, నా కెల్లప్పుడు నివాసముగు గాక! ఎట వసించినను, శరత్కాలపద్మముల నధఃకరించు (దిరస్కరించు) నీ పాద యుగళమును, మరణకాలమందు సైతము స్మరింతును.

శ్లో॥ కృష్ణ! త్వదీయ పదపంకజ పంజరాన్త
రద్యైవమే విశతు మానస రాజ హంసః
ప్రాణప్రయాణ సమయే కఫవాత పిత్తైః
కంఠావరోధన విధౌ స్మరణం కుత స్తే. 7

మ॥ అమితంబై కఫవాత పిత్తములుపై నడ్డంగఁ బ్రాణప్రయా
ణము నేకూరుతఱిఁ స్మరించుటెటు? కృష్ణా! మన్మనోరాజహం
సము నేడే భవదీయ పాద కమలాంచత్పంజరాంతఃప్రవే
శము గావించి సుఖించుగాక పరమోత్సాహమ్ము భాసిల్లగన్.

తా॥ ఓ కృష్ణా! నామానసమనెడి రాజహంస యిపుడే నీపాద పద్మము లనెడి పంజరముఁ బ్రవేశించుగాక! ప్రాణముల బాయుసమయమున వాతపిత్త శ్లేష్మములచే కంఠము డగ్గుత్తిక పడగా నీసంస్మరణ మెట్లు చేయుదును?

శ్లో॥ చింతయామి హరిమేవ సంతతమ్
మంద మంద హసితాననాంబుజమ్
నందగోప తనయం పరాత్పరమ్
నారదాది ముని బృంద వందితమ్. 8

కం॥ చిఱునవ్వు మొగముగల సుం
దరునిఁ శ్రీనందగోపనందనుని, బరా
త్పరు, నారదాది వందితు
హరినే, చింతింతు భక్తి, ననవరతమ్మున్.

తా॥ శ్రీనారదాది మునిగణముచే నమస్కరింపఁబడు వాఁడును, సర్వోత్కృష్టుఁడును, గోపాలుఁడగు నందుని కుమారుండును, మందస్మిత ముఖారవిందుండును నగు శ్రీహరినే యెల్లప్పుడు సంస్మరింతును.

శ్లో॥ కరచరణ సరోజే కాంతిమ న్నేత్రమీనే
శ్రమముషి భుజవీచి వ్యాకులేఽగాధమార్గే
హరిసరసి విగాహ్యాఽఽపీయ తేజో జలౌఘం
భవమరు పరిఖిన్నః ఖేదమద్య త్యజామి. 9

మ॥ ఘనసంసారమరుప్రదేశ గతిచేఁ గల్గెన్ శ్రమం బెంతొ చ
క్కని నీపాదకరమ్ము లబ్జములు గాఁగ న్నేత్రముల్ మీలటం
చును దోర్భుజ భుజవీచిమ ద్ధరి సరస్సున్ జేరి లోనన్ మహా
ఘన తేజస్సలిలమ్ము గ్రోలి విడుతుం గాకింక నాయాసమున్.

తా॥ హస్తములు పాదములు ననెడి పద్మములు గలదియు తళతళ మెఱయుచున్న (కాంతిగల) నేత్రములనెడి చేపలతో గూడినదియు, బడలిక నుపశమింపఁ జేయునదియు, భుజములనెడి యలలతో సంకుల మైనదియు

లోతైన మార్గముగలదియు, నగు శ్రీహరియను సరస్సునందు దిగి, యాదేవుని దివ్యతేజస్సనెడి జలమును ద్రావి, సంసారమనెడి నిర్జలప్రదేశమున డస్సిన నే నిప్పుడే యీ బడలిక నుపశమింపఁ జేసికొనెదను.

(పాఠాంతరము)

చ॥ కరచరణారవిందములఁ గ్రాలుచుఁ గాంతిమ దక్షిమీనముల్
పరగ భుజాంతరంగముల భాసిలు శ్రీహరి నామ సత్సరో
వరమున మున్గి తేజమను వారిని గ్రోలి మరుప్రదేశసం
చరణ మహాపరిశ్రమము సర్వముఁ బాసి సుఖింతు నెంతయున్.

శ్లో॥ సరసిజనయనే సశంఖచక్రే
మురభిది మావిరమ స్వచిత్త! రన్తుమ్
సుఖతర మపరం నజాతుజానే
హరిచరణ స్మరణాఽమృతేన తుల్యమ్. 10

క॥ స్మరియింపు మెప్పుడు మురహరు
సరసిజనయనుఁ సశంఖ చక్రుఁ భక్తిఁ
చిరసుఖతర హరిచరణ
స్మరణామృత తుల్య మొండు జగమునఁ గలదే?

తా॥ ఓ మదీయ మానసమా! పుండరీకాక్షుండును, శంఖచక్ర విశిష్టుండును, మురాంతకుండునగు శ్రీహరియందు నిహరించుటకు వెనుదీయకుము. శ్రీహరి పాదచింతనామృతముతో సాటియైన, యానందమును గలుగఁజేయు మఱియొక వస్తువును నే నెన్నడు నెఱుఁగను.

శ్లో॥ మాభీర్మంద మనో! వించిత్య బహుధా యామీశ్చిరం యాతనాః
నాఽమీనః ప్రభవంతిపాపరిపవ స్స్వామీ ననుశ్రీధరః

ఆలస్యం వ్యపనీయభక్తిసులభం ధ్యాయస్వ నారాయణం
లోకస్య వ్యసనాపనోదనకరో దాసస్య కింనక్షమః. 11

మ॥ వెఱవేలా? ఘనపాపశత్రునకు కుంభీపాకబాధాళికిన్
స్మరణీయుండగు స్వామి శ్రీధరుఁడె, యానారాయణ ధ్యానమే
తరణోపాయము భక్తికిన్ సులభుఁడౌ, తాపత్రయంబార్ప ది
ట్టరి లోకాళికి, నేమిచెప్పవలె? మూఢా! దాసుఁడౌ నీమెడన్.

తా॥ ఓ మూఢ మానసమా! యమయాతనల దలఁచి భయపడకుము. పాపములను శత్రువులు, బాధింపవు. ప్రభువు శ్రీపతిగదా! ప్రాలుమాలక భక్తి సులభుండగు శ్రీమన్నారాయణు ధ్యానింపుము. లోకములోని నాపదల హరించు నాతనికి తన దాసుని బాములఁబాపు టెంతపని?

శ్లో॥ భవజలధిగతానాం ద్వంద్వ వాతాహతానాం
సుతదుహితృ కళత్ర త్రాణ భారార్దితానామ్
విషమ విషయ తోయే మజ్జతా మప్లవానాం
భవతు శరణమేకో విష్ణుపోతో నరాణామ్. 12

మ॥ దరిలేనట్టి భవాబ్ధిలో సుత కళత్ర త్రాణ భారమ్ము దు
ర్భరమై దింపఁగ ద్వంద్వ వాతతతి యూపన్ మాటికిన్ మున్గి, దు
స్తరమౌ దుర్విషయాంబుపూరముల నిచ్చల్ తూలునవ్వారికిన్
దరణోపాయము విష్ణుపోతమొకటే దాటించు నేనాఁటికిన్.

తా॥ సంసారసాగరమున బ్రవేశించి శీతోష్ణములు, సుఖదుఃఖములుననెడి, (విరుద్ధ) వాయువులచే కొట్టబడి, కుమారులు, కుమారితలు, భార్యమొదలగువారి (పుత్రకళత్రాది) రక్షణయనెడి భారముచే పీడితులై తేలుటకు, తెప్పలేక, సంకటమగు భోగమనెడి జలమున మునిగిన మనుజులకు శ్రీవిష్ణువనెడి తెప్ప యొక్కటియే తరించు సాధనమగుగాక!

శ్లో॥ భవజలధి మగాధం దుస్తరం నిస్తరేయం
కథమహమితి చేతో! మాస్మగాః కాతరత్వమ్
సరసిజదృశి దేవే తావకి భక్తిరేకా
నరకభిది నిషణ్ణా తారయిష్య త్యవశ్యమ్. 13

మ॥ తరియింపంగ నశక్యమై, కర మగాధంబౌ మహాఘోర సం
సరణాబ్ధిన్ గని భీతి నొందకు మిఁకన్ సాధింపఁగా భక్తియే
తిరమౌ మార్గము గాన నా నరకభేదిన్ సారసాక్షున్ బరా
త్పరు,బద్మాధిపు నాశ్రయింపు మనసా!దాఁటించు నిక్కంబుగన్.

తా॥ ఓ చిత్తమా! మిక్కిలి లోతుగలిగి దాటశక్యముగాని సంసార సాగరము నెట్లుతరింతునని పిఱికితనము నొందకుము. పుండరీక నేత్రుండును, నరకాంతకుండునగు దేవుని యందున్న నీదగు భక్తియొక్కటియే తప్పక నిన్నుఁ దరింపఁజేయును.

శ్లో॥ తృష్ణాతోయే మదనపవనోద్ధూత మోహోర్మి మాలే
దారావర్తే తనయ సహజగ్రాహ సంఘాకులేచ
సంసారాఖ్యే మహతి జలధౌ మజ్జతాం నస్త్రిధామన్!
పాదాంభోజే వరద భవతో భక్తినావం ప్రయచ్ఛ. 14

మ॥ ఉరుమోహోర్మి చలించుచున్ మదన వాతోద్ధూతమై రేఁగ, భీ
కర తృష్ణాజలమందు, బుత్రసహజ గ్రాహమ్ములున్ లాగ న
బ్బురమై ముంపఁగ దారలన్ సుడులు వాపోదున్ త్రిధామా!హరీ!
స్థిరమౌ మీపదభక్తియే భవ మహాబ్ధిన్ నావయౌ నాకిఁకన్.

తా॥ వరదాయకుఁడవగు ఓ త్రిధామా! ఆశయనెడి నీరు గలదియు, మన్మథుఁడను గాలిచే లేపఁబడిన యజ్ఞానమను తరంగపంక్తి గలదియు, భార్యయను నీటిసుడి గలదియు, సుతులుసోదరులు ననెడి మొసళ్ళ సమూహము

(నక్రచక్రము) చేవ్యాకులమైనదియు, నగు సంసారమను గొప్పసముద్రమున మునుఁగుచున్న మాకు, మీ పాదపద్మములందు భక్తియనెడి తెప్పనొసంగుము.

శ్లో॥ మాద్రాక్షంక్షీణపుణ్యాన్ క్షణమపిభవతో భక్తిహీనాన్ పదాబ్జే
మాశ్రౌషంశ్రావ్యబంధంతవచరితమపాస్యాన్యదాఖ్యానజాతమ్
మాస్మార్షం మాధవ! త్వా మపిభువనపతే! చేతసాఽపహ్నువానాన్
మాభూవం త్వత్సపర్యా వ్యతికర రహితో జన్మజన్మాంతరేపి. 15

మ॥ కనఁజాలన్ గతపుణ్యు భక్తినెఱుగంగా లేనివానిన్ భువిన్
వినఁజాలన్ మధురంపు మీకథ వినా వేరెట్టిగాథల్ తలం
పను, నిన్ మానస నిందసేయు నొకఁడౌ పాపాత్మునిన్ మాధవా!
మనఁగోరన్ మఱి జన్మజన్మముల, యుష్మత్సేవ లేకున్నచో.

తా॥ లోకనాథుఁడవగు నోమాధవా! (శ్రియఃపతీ) నీపాదపద్మములందు భక్తిలేని పుణ్యహీనులను (పాపాత్ములను) క్షణకాలమైనను జూడకుందును గాక! నీ దివ్యచారిత్రమును విడచి, వినఁదగని రచనగల యితర చరితల సమూహమును వినకుందును గాక! మనసుతో నైనను నిను దూఱువారిని స్మరింపకుందును గాక! జన్మ జన్మయందును నీ సేవాసంపర్క శూన్యుఁడ గాకుందును గాక!

(పాఠాంతరము)

సీ॥ నీ పదాంబుజభక్తి నిముసమ్ముఁ గూర్పని
యట్టిహీనుఁడు పుట్టగిట్టనేమి?
తన పుణ్యమెల్ల వ్యర్థముసేయు నవివేకి
మనియేమి బొందితో మనకయేమి?

శ్రావ్యమా నీకథా శ్రవణ మొల్లక కూళ
పెరకథ వినియేమి వినకయేమి ?
నిన్ మానసమ్మున నిందించు పాపి, జీ
వించి యేమిఁక, మరణించి యేమి ?

గీ॥ భావిజన్మములందు నీ సేవలేక
యున్న నేమిటికిఁ, బుట్టకున్న నేమి ?
యిట్టి దుస్థితి పాల్పడనీక నన్ను
ననయముఁ గనిపెట్టుమయ్యా ! ముకుంద !

శ్లో॥ జిహ్వే ! కీర్తయ కేశవం; మురరిపుం చేతో ! భజ; శ్రీధరం
పాణిద్వంద్వ! సమర్చయాఽచ్యుతకథాశ్శ్రోత్రద్వయ!త్వంశ్శృణు;
కృష్ణంలోకయలోచనద్వయ!హరేర్గచ్ఛాంఘ్రియుగ్మాఽఽలయం;
జిఘ్ర ఘ్రాణ ! ముకుంద పాదతులసీం; మూర్ధ ! న్నమాధోక్షజమ్.

మ॥ మురవైరిఁ భజియింపు, కేశవుని సంబోధింపు, మర్చింపు శ్రీ
ధరుభక్తిఁ,వినుమచ్యుతుఁబలుకుగాథల్,కృష్ణువీక్షింపుమొం
టరిగా, మ్రొక్కు మధోక్షజుఁ శిరముతోడఁ, శ్రీహరిఁ
గొల్చు మం
దిరముఁ జేరు, ముకుందపాద తులసిఁ వేవాసనల్ చూడుమా!

తా॥ ఓ రసనమా ! (నాలుకా!) కేశవుని కీర్తింపుము. ఓ మానసమా! మురహరుని సేవింపుము. ఓ హస్తయుగళమా ! శ్రీధరుని పూజింపుము. ఓ కర్ణ ద్వంద్వమా ! అచ్యుతుని కథల నాకర్ణింపుము. ఓ నేత్రయుగ్మమా ! శ్రీకృష్ణు నవలోకింపుము. ఓ చరణయుగ్మమా ! శ్రీహరి నిలయమునకు పొమ్ము.

ఓ నాసాపుటమా! ముకుందుని పాదములందున్న తులసిని వాసన జూడుము. (ఆఘ్రాణింపుము) ఓ శిరమా! అధోక్షజుని నమస్కరింపుము.

(పాఠాంతరం)

సీ॥ కేశవు గూరిచి కీర్తింపు మోజిహ్వా!
మురహరు నిఁక భజింపుమ మనంబ!
చేదోయి! సంధిల్లి శ్రీధరుఁ బూజింపు,
శ్రోత్రముల్! వినుఁడి యచ్యుత కథాళి,
లోచనముల్! సమాలోకింపుఁడీ! కృష్ణు,
హరినిలయము జేరుమా! పదమ్మ!
శ్రీముకుందుని పదశ్రీ తులసీ దివ్య
వాసనల్ నాసికా! పఱచి చూడు.

గీ॥ భక్తిచే నధోక్షజు దివ్య పాదసరసి
జములకుఁ శిరమా! నమస్కార మిడుమ!
హరి యొసంగు శరీర మాయధిపు సేవ
కొఱకు నర్పించుటది మేలుకొఱకు గాదె!

శ్లో॥ హేలోకాః! శృణుత ప్రసూతి మరణవ్యాధే శ్చికిత్సామిమాం
యోగజ్ఞాస్సముదాహర న్తిమున యోయాంయాజ్ఞవల్క్యాదయః
అ న్తర్జ్యోతి రమేయ మేక మమృతం కృష్ణాఖ్య మాపీయతామ్!
తత్పీతం పరమౌషధం వితనుతే నిర్వాణ మాత్యన్తికమ్. 17

మ॥ తెలియంబల్కెదఁబుట్టుచావులనువ్యాధికిఁ యాజ్ఞవల్క్యాదియో
గులు కన్పెట్టిన మేటి మందిది.గో నీకుఁ ఖ్యాతిమీరఁగ ధరా
తల మందయ్యది యప్రమేయమయి యంతర్జ్యోతియై వెల్గు, నీ
వల కృష్ణామృతమాని వేగఁగొనుమీయత్యంతనిర్వాణమున్.

తా॥ ఓ జనులారా! పుట్టుట గిట్టుట యనెడి రోగమునకు యోగవేత్తలగు యాజ్ఞవల్క్యాదిమునులు చెప్పిన చికిత్స వినుఁడు. హృదయాంతరాళ తేజోరూపమై ప్రకాశించు శ్రీకృష్ణరూపామృతముఁ ద్రావ మోక్షముగలుగును.

శ్లో॥ హేమర్త్యాః! పరమంహితం శృణుత వో వక్ష్యామి సంక్షేపతః
సంసారార్ణవ మాపదూర్మి బహుళం సమ్యక్ప్రవిశ్య స్థితాః!
నానాఽజ్ఞాన మపాస్య చేతసి నమోనారాయణా యే త్యముం
మంత్రం సప్రణవం ప్రణామ సహితం ప్రావర్తయధ్వం ముహుః.

మ॥ శ్రమయేలా? వినిపించెదన్ సులభ మార్గంబొండు నీకున్ రహ
స్యము, తోర్తున్ బ్రణవమ్ము జేర్చియు నమస్కారమ్ముతోఁగూడనం
తమునన్ సంస్మరియింపు మెప్పుడు నమోనారాయణా యేతిమం
త్రము, దాఁటించెడు దుఃఖభంగ భవపారావార మెల్లన్ ద్రుటిన్.

తా॥ విపత్తరంగములతో విస్తృతమైన సంసారసాగరమున మునింగిన మర్త్యులారా! మీకొక రహస్యము జెప్పెద వినుఁడు. అజ్ఞానము వీడి ఓంకారము, నమస్కారముతో గూడిన "నారాయణాయ" యను మంత్రము జపింపుడు.

శ్లో॥ పృథ్వీ రేణు రణుః, పయాంసి కణికా ఫల్గు, స్ఫులింగోలఘు
స్తేజో, నిశ్వసనం మరుత్తనుతరం, రంధ్రం సుసూక్ష్మం నభః,
క్షుద్రారుద్ర పితామహ ప్రభృతయః, కీటా స్సమస్తాస్సురాః,
దృష్టే యత్ర సతావకో విజయతే భూమావధూతావధిః. 19

మ॥ అవనీమండల మెల్ల ధూళి యగు, శూన్యంబా నభమ్మున్, జలా
ర్ణవమున్ బిందువునౌస్ఫులింగములగున్ చండాగ్నిసూర్యుండు, వా
యువు నిట్టూర్పగు కానుపింత్రు లఘు వీర్యోపేతులై సర్వదా
దివిజుల్, నీపరిపూర్ణ మహా మహిమ ముద్దీపించుపట్లన్ హరీ!

తా। ఓ ముకుందా ! యే నీమహిమ చూడఁబడిన దగుచుండఁగా, పంచ భూతములు స్వల్పములగునో,' యనఁగా, భూమి చిన్న రేణువుగను, జలము చిన్నబిందువుగను, తేజస్సు చిన్న మిణుగురుగను వాయువుచిన్న నిట్టూర్పుగను, యాకాశము చిన్నరంధ్రముగను, నుండునో మఱియు హర హిరణ్య గర్భ సహస్తదేవతలు (చిన్న పురుగులు,) సూక్ష్మజీవులుగ నుందురో, యట్టి యనంతమైన నీ మహిమసర్వోత్కృష్టమై ప్రకాశించుచున్నది.

(పాఠాంతరము)

సీ॥ పృథ్వీతలంబెల్ల రేణువై పడియుండు
 పెద్దసంద్రంబెల్ల బిందువునగు
వాయువు మాఱు నిశ్వాసగా క్షణములో
 నాకాశమెల్ల శూన్యముగఁ దోఁచుఁ
దేజస్స్వరూపులై దీపించు సూర్యచంద్రా
 గ్నులు మిణుఁగురులై రహింత్రు
బ్రహ్మరుద్రాది దైవత కోటి సూక్ష్మాతి
 సూక్ష్మజీవులుగఁ దోఁచుఁగా జగాన

గీ॥ నీయనంత మహిమముందు నిల్చునెద్ది
వ్యాప్తిఁజెందెను నీవిభవమ్ము; పోల్చి
చెప్పనౌనె! నీవన్నింటఁజేరి యుంటి
వన్ని నీలోనఁ జేరెనయ్యా! ముకుంద!

శ్లో॥ బద్ధేనాంజలినానతేన శిరసా గాత్రైస్సరోమోద్గమైః
కంఠేన స్వర గద్గదేన నయనే నోద్గీర్ణ బాష్పాంబునా
నిత్యం త్వచ్చరణారవింద యుగళ ధ్యానామృతాస్వాదినా
మస్మాకం సరసీరుహాక్ష! సతతం సంపద్యతాం జీవితమ్. 20

మ॥ శిరముఁ వంచుచుఁ బుల్కరింపఁ దనువుం జేదోయి గీలించి, యా
తుర కంఠధ్వనితో, స్రవింపఁగను లందున్ బాష్పముల్, నే నిరం
తరముఁ నీచరణారవింద యుగళీ ధ్యానామృతంబానగా
వరమిమ్మా! సరసీరుహాక్ష! సఫలత్వం బందు జన్మంబికన్.

తా॥ ఓ పుండరీకలోచనా! అంజలితో, వంగిన తలతోఁ బులకితావయవములతో గద్గదస్వర కంఠముతో నానందబాష్ప వ్యాప్తలోచనములతోఁ గూడికొని యెల్లప్పుడు భవదీయపాద పద్మ ద్వంద్వ చింతనామృతాస్వాదనము చేయుచుండఁగా మా జీవితము గడచుగాక!

శ్లో॥ హే గోపాలక! హే కృపాజలనిధే! హే సింధు కన్యాపతే!
హే కంసాంతక! హే గజేంద్ర కరుణా పారీణ! హే మాధవా!
హే రామానుజ! హే జగత్త్రయ గురో హే పుండరీకాక్ష! మాం
హే గోపీ జననాథ! పాలయ పరంజానామి నత్వాం వినా. 21

శా॥ ఓ గోపాలక! యో కృపాజలనిధీ! యోసింధు కన్యాపతీ!
యోగిధ్యేయ! గజేంద్ర రక్ష! వరదా! యో పుండరీకాక్ష! రా
రా! గోపీజననాథ! కంసహర! శ్రీరామానుజా! దిక్కు నీ
వేగా! నన్నుమిూ! జగత్త్రయ గురూ! కృష్ణా! హరీ! మాధవా!

తా॥ ఓ గోపాలా! ఓ దయానిధీ! ఓయబ్ధి తనయాపతీ! ఓ కంసహరా! ఓ గజేంద్రరక్షకా! ఓ మాధవా! ఓ బలరామానుజా! ఓ జగద్గురూ! ఓ సరోజనేత్రా! ఓ గోపీజనవల్లభా! నన్ను రక్షింపుము. నిన్నుతప్ప యితరుల నే నెఱుఁగను.

శ్లో॥ భక్తాపాయ భుజంగ గారుడమణి స్త్రైలోక్య రక్షామణి
ర్గోపీలోచన చాతకాంబుదమణి స్సౌందర్య ముద్రామణిః
యః కాంతామణి రుక్మిణీ ఘనకుచ ద్వంద్వైక భూషామణి
శ్శ్రేయో దేవ శిఖామణి ర్దిశతునో గోపాల చూడామణిః. 22

మ॥ ఘనభక్తవ్యసనాహి గారుడమణీ! కాంతామణీ రుక్మిణీ
స్తన భూషామణి! దేవతామణి! జగద్రక్షామణీ! గోపికా
జననేత్రాంబుజ చాతకాంబుదమణీ! చంచన్మరుత్వన్మణీ!
నిను గోపాల శిఖామణీ! దలఁతు దంద్రీ! భక్త చింతామణీ!

తా॥ భక్తుల యాపదలను సర్పములకు గారుడమణి వంటివాడును, జగత్త్రియ రక్షణ దక్షుఁడును, గోపికల నేత్రము లనెడి చాతక పక్షులకు కాఱుమబ్బు వంటివాడును (అనగా సంతోష పఱచువాఁడు), సౌందర్యమునకు పరమావధి యైనవాడును; స్త్రీ రత్నమగు రుక్మిణీదేవియొక్క చనుగవ కలంకారమైన వాడును, దేవశ్రేష్ఠుఁడును, యాదవశిగో (భూషణ) రత్నమునగు శ్రీకృష్ణుఁడు, మాకు శుభముల నొసంగుగాత!

శ్లో॥ శత్రుచ్ఛేదైకమంత్రంసకలముపనిష ద్వాక్యసంపూజ్యమంత్రం
సంసారోత్తార మంత్రం సముపచిత తమస్సంఘ నిర్యాణమంత్రం
సర్వైశ్వర్యైకమంత్రంవ్యసన భుజగ సందష్ట సంత్రాణమంత్రం
జిహ్వే!శ్రీకృష్ణమంత్రం జప! జప! సతతం జన్మసాఫల్యమంత్రం.

శా॥ వైరివ్రాత విభేదకమ్ముపనిష ద్వాక్య ప్రపూజ్యమ్ము సం
సారోత్తారకమున్ దమోపహరమున్ సంపత్ప్రదమ్మున్ సదా
ధారమ్మున్ వ్యస నాహి దష్ట నరసంత్రాణమ్ము నై యొప్పి సు
శ్రీరాజిల్లెడి కృష్ణమంత్ర మిదియే జిహ్వా! జపింపంగదే.!

తా॥ శత్రుసంహారకమును, నుపనిషత్ప్రతిపాదితంబును, సంసార తారకంబును, ప్రబలాఽజ్ఞాన విధ్వంసకంబును,సకల సంపత్ప్రదంబును, నాపన్నగ దష్టజనరక్షకంబును, జన్మసాఫల్య కరంబును, నగు, శ్రీకృష్ణ మంత్రమును కోనాలుకా! నీ వెల్లప్పుడు జపింపుము.

శ్లో॥ వ్యామోహ ప్రశమౌషధం ముని మనోవృత్తి ప్రవృత్త్యౌషధం
దైత్యేంద్రార్తికరౌషధం త్రిభువనే సంజీవనైకౌషధం
భక్తాత్యంత హితౌషధం భవభయ ప్రధ్వంసనైకౌషధం
శ్రేయః ప్రాప్తికరౌషధం పిబ మన! శ్రీకృష్ణ దివ్యౌషధమ్.

మ॥ దనుజ శ్రేణి నణంచెడిన్ భవ భయ ధ్వంసమ్ము గావించెడిన్
ముని హృద్వీధిఁ జలింపఁజేసెడిని వ్యామోహమ్ములన్ ద్రుంచెడిన్
ఘన సంజీవనమై జగమ్ములకు భక్త శ్రేణికిన్ మేలుగూ
ర్చిన శ్రీకృష్ణరసాయనంబు మనసా! సేవింపు మేలయ్యెడిన్.

తా॥ అజ్ఞాన నాశకంబును, మునుల మనోవ్యాపార ప్రవర్తకంబును, రాక్షస శ్రేష్ఠుల బాధించునదియు, ముల్లోకముల బ్రతికించునదియు, భక్తుల కిష్టమైనదియు, సంసార భయహరమును. సంపత్ప్రదంబునగు శ్రీకృష్ణుడను దివ్యౌషధమును, మానసమా! త్రాగుము.

శ్లో॥ ఆమ్నాయాభ్యసనా న్యరణ్య రుదితం ; వేదవ్రతా న్యన్వహం
మేదశ్ఛేదఫలాని; పూర్త విధయ స్సర్వే హుతం భస్మని;
తీర్థానా మవగాహనానిచ గజస్నానం ; వినాయత్పద
ద్వంద్వాంభోరుహ సంస్మృతిం, విజయతే దేవస్స నారాయణః.

మ॥ శ్రీనారాయణ పాద పద్మయుగళిన్ జింతింపకే సామపుం
గానంబెల్ల నరణ్యరోదనము; గంగాస్నానమెల్లన్ గజ
స్నానంబౌఁ;దనుశోషణమ్మె వ్రతనిష్ఠల్, సేయు, మేల్ సప్తసం
తానంబు ల్గన భస్మహవ్యముగు గానన్ భక్తి సేవింపుమా.!

తా॥ ఎవ్వని పాదచింతన వీడి, చేయబడిన వేదాధ్యయనము లరణ్యరోద నములో, కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణాదులు శారీర కార్శ్యమ్మునకో; సప్తసంతానములు భస్మహవ్యములో; గంగాది నదీస్నానములు గజస్నానములో అట్టి శ్రీమన్నారాయణుఁడు శ్రేష్ఠుఁడై ప్రకాశించును.

శ్లో॥ శ్రీమన్నామ ప్రోచ్య నారాయణాఖ్యమ్
కే నప్రాపు ర్వాంఛితం పాపినోపి
హా! నః పూర్వం వాక్ప్రవృత్తా న తస్మిన్
తేన ప్రాప్తం గర్భవాసాది దుఃఖమ్. 26

మ॥ మిము నారాయణ యంచుఁ బేర్కొనుచు స్వామీ! శ్రీపదా! వాంఛితా
ర్థము దానొందడె? పాపియెట్టిఁడు; నిఁకౌ రా! గర్భవాసాది దుః
ఖము ప్రాప్తించిన కారణమ్ము దెలిసెంగా నేమనం బూర్వజ
న్మమునందించుకయున్ స్మరింపమియగా నానోట నీ నామమున్.

తా॥ శ్రీమన్నారాయణుని నామస్మరణముజేసి, పాపాత్ములైనను, నెవ్వ రభీప్సితముల నొందలేదు? అయ్యో! పూర్వజన్మమున మన వాగింద్రియము శ్రీమన్నారాయణుని స్మరింపలేదు. అందువలననే మనకీగర్భ వాసాది దుఃఖములు సంప్రాప్తించినవి.

శ్లో॥ మజ్జన్మనః ఫలమిదం మధుకైటభారే!
మత్ప్రార్థనీయ మదనుగ్రహ ఏష ఏవ
త్వద్భృత్య భృత్య పరిచారక భృత్య భృత్య
భృత్యస్య భృత్య ఇతిమాం స్మర లోకనాథ! 27

క॥ తుదివానిఁగఁ నన్నిఁక నె
మ్మది నీదాసానుదాస మండలిఁ జేర్పం
గదె లోకనాథ! కృష్ణా!
యిదె నాకు ననుగ్రహింపుమీ! మధువైరీ!

తా॥ ఓ మధుకైటభభేదీ, నా జన్మకుఁ బ్రయోజనమైనదియు, నేనుఁ గోరదగిన విషయమగు నీ యనుగ్రహమిదియే. ఓ జగన్నాథా! దాసుఁడనగు నన్ను భవదీయభృత్యకోటిలో నందరికంటె, చివరివానిఁగ తలంపుము.

(పాఠాంతరము)

చ॥ నను గరుణింపఁగాఁ దలచితేని మధువైరి! యిదే మదీయప్రా
ర్థన; తమ దాసదాసునకు దాసునకున్ బ్రియదాసుఁడైన యా
తని పదదాసదాసునకు దాసునిఁగా నయినన్ గ్రహింప వం
దనమిదె లోకనాథ! జననంబది సార్థకమౌను నాకిఁకన్.

శ్లో॥ నాథే నః పురుషోత్తమే త్రిజగతామేకాధిపే చేతసా
సేవ్యే స్వస్య పదస్య దాతరి సురే(పరే,) నారాయణేతిష్ఠతి
యంకంచిత్పురుషాధమం కతిపయ గ్రామేశ మల్పార్థదం
సేవాయై మృగయామహే నరమహో! మూఢా (మూఢా)
వరాకా వయం. 28

సీ॥ అరయనీనాథుఁడే? పురుషోత్తముడె! మరి
త్రైలోక్యములకెల్ల ప్రభువతండె?
భక్తులకున్ గోంగుపసిడి తావశ్యుడే?
స్వీయపథంబైన నీయదేవు

డట్టినారాయణు నాశ్రయింపఁగలేక
స్వల్పార్థముల నీయజాలు నొకని
కొలదిగ్రామంబులకుఁ నేతయా నొక
పురుషాధముని కొల్వఁబోయెదేల!

గీ॥ తనకె గతిలేని యొక్క_కాతరుని జేరి
వేడు నీకంటె గ్రుడ్డియా వెఱ్ఱిగలడె!
కట్టిపెట్టునె! యతడు స్వర్గంబొకండు
తెలియుమా! యింకమూఢ! నీస్థితి యదేమొ!

తా॥ అయ్యా! మనమెంత మూఢులము? ముల్లోకముల కధిపతియై, మనసుచే సేవింపఁబడు బురుషోత్తముండుఁను బ్రకృతి కతీతుడై తనస్థానము సహితము నిచ్చునట్టి శ్రీమన్నారాయణుండుండగాఁ, చిన్న పల్లెల పరిపాలించు నొక నరాధముని, సేవించు టెంత యవివేకము?

శ్లో॥ మదన! పరిహర స్థితిం మదీయే
మనసి ముకుంద పదార వింద ధామ్ని
హర నయన కృశానునా కృశోఽసి
స్మరసి నచక్ర పరాక్రమం మురారేః॥ 29

చ॥ త్వరపడి పొమ్మికన్ మదన! భద్రముకుంద పదార విందమం
దిరమయి నిల్చె నామనసు; నీకిట నిల్వఁగఁదావు లేదు, మున్
హర నయనాగ్ని కీలలకు హా! సగమైతివి చిక్కిపొమ్మికన్
హరి! హరి! నీవెఱుంగవు, మురాంతక చక్రపరాక్రమం బిలన్.

తా॥ ఓ మన్మథా! శ్రీముకుందుని పాద పద్మములకు నిలయమైన నా మనసునందు, నిలచు కోరిక (నివాసము) వీడుము. హరనేత్రాగ్ని చే సన్నగిల్లిన నీవుఁ నా హృదయమందున్న, మురారి చక్ర ప్రతాపమును దలంపవు.

శ్లో॥ తత్త్వం బ్రువాణాని పరం పరస్మాత్
మధుక్షరన్తీవ సతాం ఫలాని
ప్రావర్తయ ప్రాంజలి రస్మి జిహ్వే!
నామాని నారాయణ గోచరాణి. 30

క॥ ఘనమగు పరతత్త్వం బును
వినిచెడి సుజనులకు ఫలము విధమున నమృత
బును వర్షించెడి నారా
యణ నామము, బల్కు జిహ్వ! యంజలియిత్తున్.

తా॥ ఓ నాలుకా! నీకు నేను దోసిలొగ్గితిని. గొప్ప దానికంటె గొప్పది యగు సత్యవస్తువును, అనఁగా పరాత్పరుఁడగు పరబ్రహ్మను బోధించునదియు, సత్పురుషులకు తేనెలొలుకు ఫలములవలె నుండు నారాయణ విషయకమైన నామములను పలుమారు జపింపుము (ఉచ్చరింపుము.)

శ్లో॥ దారా వారాకరవరసుతా తే, తనూజో విరించిః,
స్తోతా వేద స్తవ, సురగణో భృత్యవర్గః, ప్రసాదః
ముక్తి, ర్మాయా జగద వికలం తావకీ, దేవకీ తే
మాతా, మిత్రం బలరిపుసుత, స్త్వయ్యతోన్యన్న జానే. 31

ఉ॥ శ్రీవరలక్ష్మి భార్యగ, విరించి సుతుండుగ, దల్లి దేవకీ
దేవిగ, మాయగా జగము, దీటగు భట్టుగ వేదముల్, సురల్
సేవక కోటిగా, నరుఁడు స్వీయసఖుండుగ, ముక్తియుల్ దయా
భావముగా, నెఱుంగుదును ద్వన్మహిమమ్ము, నెఱుంగ నన్యమున్.

తా॥ సముద్రోత్తముని (పాలసముద్రుని) కుమారిత లక్ష్మి నీ భార్య. బ్రహ్మదేవుఁడు నీ సుతుఁడు; వేదము నిన్ను స్తుతించునది; దేవతలు నీసేవకులు, యనుగ్రహామే మోక్షము. సమస్త ప్రపంచమునీ మాయయే. నీ తల్లి దేవకీదేవి.

నీ చెలికాడింద్రసుతుఁడగు నర్జునుఁడు; కావున నీ వింతవాడ వగుటంజేసి నీకంటె నితరుని నే నెఱుంగను.

శ్లో॥ ఇదం శరీరం పరిణామ పేశలం
పత త్యవశ్యం శ్లథసంధిజర్ఝరం
కిమౌషధైః క్లిశ్యసి మూఢ! దుర్మతే!
నిరామయం కృష్ణరసాయనం పిబ! 32

మ॥ భయమేలా! యెపుడో యొకప్డు పడిపోవఁ సిద్ధమై యుండు ని
శ్చయమీ దేహము వ్యాధిచే ముదిమిచే సందీయఁగీళ్ళన్ని దు
ర్వ్యయమౌ నౌషధసేవకై పరితపింపంగా నీ కేలా? నిరా
మయమౌ కృష్ణరసాయనం బనుభవింపఁ రాదె, మూఢాత్మకా!

తా॥ ఈ శరీరము ముసలితనముచే దుర్బలమై సంధిబంధములుపడి తప్పక నశించును. ఓ జ్ఞానహీనుఁడా! దుష్టబుద్ధి కలవాడా! ఇతరౌషధములచే నేల కష్టపడెదవు! రోగముల దూరము చేయు శ్రీకృష్ణ రసాయనమునుఁ ద్రావుము.

శ్లో॥ కృష్ణో రక్షతునో జగ త్త్రయగురుః; కృష్ణం నమస్యామ్యహం
కృష్ణేనామరశత్రవో వినిహతాః; కృష్ణాయ తస్మై నమః
కృష్ణా దేవ సముత్థితం జగదిదం, కృష్ణస్య దాసోస్మ్యహం
కృష్ణే తిష్ఠతి సర్వమేత దఖిలం; హేకృష్ణ! రక్షస్వమామ్. 33

ఉ॥ కృష్ణుఁడు రక్షకుండగుతఁ గృష్ణుఁ బ్రణామము లాచరింతు శ్రీ
కృష్ణుని చేత దానవులు నీల్గిరి కృష్ణునకై, నమస్సు శ్రీ
కృష్ణునికంటె లేదెదియు, గృష్ణునకుఁ బదదాసుఁడఁ సదా
కృష్ణుని యందె నిల్చె మది కృష్ణ! యహో ననుఁ
గావరాదొకో!

తా॥ ముల్లోకముల పాలించు శ్రీకృష్ణుఁడు మనల రక్షించుగాక ! నేను శ్రీకృష్ణుని నమస్కరింతును. రాక్షస హంతకుండగు శ్రీకృష్ణునకునమస్కారము. ఈ జగమంతయు శ్రీకృష్ణుని నుండియే పుట్టినది. నేను కృష్ణుని దాసుఁడను. ఈ లోకమెల్ల కృష్ణుని యందేయున్నది. విశ్వ స్వరూపుఁడవగు కృష్ణా ! నన్ను కాపాడుము.

శ్లో॥ తత్త్వం ప్రసీదభగవన్ ! కురు మయ్యనాధే
విష్ణో ! కృపాం పరమ కారుణికః కిలత్వమ్
సంసార సాగర నిమగ్న మనంత దీన
ముద్ధర్తు మర్హసి హరే పురుషోత్తమోఽసి. 34

మ॥ భగవంతా ! విను నేననాథుఁడ ! మహావాత్సల్య పూర్ణుండవీ
వగుటన్ జేరితి నిన్ను సంసరణ ఘోరాంభోధి నన్నుద్ధరిం
పఁగదే, శ్రీపురుషోత్తమా ! మునిఁగి లేవంజాలకుంటిన్ హరీ!
తగఁజేపట్టవె సత్కృపన్ గని యనంతా! యాపదుద్ధారకా!

తా॥ ఓ భగవంతుఁడా ! ఓ విష్ణూ ! నీవు దయావంతుఁడవు గదా ! కావున నాకుఁ బ్రసన్నుఁడవు కమ్ము. దిక్కు లేని నాయందు దయనుంచుము. పురుషోత్తముండవును నాశ రహితుండవును నగు శ్రీహరీ ! సంసారార్ణవమున మునిఁగిన వీనిని లేవఁ దీయఁదగుదువు.

శ్లో॥ నమామి నారాయణ పాద పంకజం
కరోమి నారాయణ పూజనం సదా
వదామి నారాయణ నామ నిర్మలం
స్మరామి నారాయణ తత్త్వ మవ్యయమ్. 35

శా॥ శ్రీనారాయణపాదపద్మముల కర్పింతున్ నమస్కారముల్
శ్రీనారాయణ పాదపద్మములఁ బూజింతున్ సదా భక్తితో
శ్రీనారాయణ దివ్యనామములఁ గీర్తింతున్ బవిత్రాత్మతన్
శ్రీనారాయణ నిత్యతత్త్వము మదిం జింతింతు నశ్రాంతమున్.

తా॥ నేనెల్లప్పుడు శ్రీమన్నారాయణుని పాద పద్మములనే నమస్కరింతును. శ్రీమన్నారాయణుని బూజింతును. పవిత్రమైన శ్రీనారాయణ నామము నే యుచ్చరింతును. నాశరహిత మగు నారాయణరూపమగు పరతత్త్వము నే తలంచెదను.

శ్లో॥ శ్రీనాథ! నారాయణ! వాసుదేవ!
శ్రీకృష్ణ! భక్తప్రియ! చక్రపాణే!
శ్రీపద్మనాభా!ఽచ్యుత! కైటభారే!
శ్రీరామ! పద్మాక్ష! హరే! మురారే! 36

శా॥ శ్రీనాథా! హరి! వాసుదేవ! వరదా! శ్రీకృష్ణ! భక్తప్రియా!
శ్రీనారాయణ! చక్రపాణి! నృహరీ! శ్రీపద్మనాభాఽచ్యుతా!
శ్రీనాథా! మురవైరి! కైటభహరీ! శ్రీరామ! పద్మాక్ష! యం
చేనీనామములన్ స్మరించు సుకృతం బిమ్మా! సదా భక్తిమై.

శ్లో॥ అనంత! వైకుంఠ! ముకుంద! కృష్ణ!
గోవింద! దామోదర! మాధవేతి
వక్తుం సమర్థోపి నవక్తి కశ్చిత్
అహో! జనానాం వ్యసనాభి ముఖ్యమ్. 37

మ॥ ఘనవైకుంఠ! హరీ! యనంత! నృహరీ! కంసాంతకా! నందనం
దన! గోవింద! ముకుంద! కృష్ణ! వరదా! దామోదరా! మాధవా!
యని నిన్ బేర్కొన శక్తిగల్గియు నొకండైనన్ స్మరింపండహో!
జను లెంచన్ వ్యసనైక సక్తులుగదా! సాధించు టెట్లో నినున్.

(పై 2 శ్లో॥ లకు తాత్పర్యము)

తా॥ ఓ లక్ష్మీపతీ! (మాధవా): నారాయణ! వసుదేవాత్మజా! కృష్ణా! భక్తజనవల్లభా! సుదర్శన (చక్ర) హస్తా! కమలనాభా! నాశరహితా! కైటభవైరీ! రామా! పుండరీక నేత్రా! హరీ! మురాంతకా! అనంతా! వైకుంఠా! మోక్షప్రదాయకా! గోవిందా! వనమాలీ! దామోదరా! శ్రీపతీ! యని యుచ్చరింప సమర్థుఁడుకూడ నుచ్చరించుటలేదు. అయ్యో! ఈ జనులకు దుఃఖముల యందే యభిరుచిగదా!

శ్లో॥ ధ్యాయంతియే విష్ణు మనంత మవ్యయం
హృత్పద్మమధ్యే సతతం వ్యవస్థితమ్
సమాహితానాం సతతాఽభయ ప్రదం;
తే యాంతి సిద్ధిం పరమాంచ వైష్ణవీమ్. 38

చ॥ పదిలముగా మనమ్ము బిగఁబట్టి సునిశ్చల భక్తి నెవ్వఁడేన్
హృదయ సరోజ మధ్య కృత నిత్యనివాసు ననంతు నవ్యయున్
ముదమునఁ గొల్చు నయ్యనఘుఁ బ్రోచెడి విష్ణుఁడు సంతతాభయ
ప్రదుఁడయి నిత్య నవ్య సుఖ వైష్ణవ సత్పద పీఠిఁ జేర్చుచున్.

తా॥ అంతములేని వాడును, వికారములు లేనివాడును, సర్వవ్యాపకుండును, హృదయ కమల మధ్యమందు నిత్య నివాసియు, నేకాగ్రచిత్తుల కెల్లపుడు నభయమిచ్చు శ్రీహరి నెవ్వరు ధ్యానింతురో! వారుత్కృష్టమైనదియు, విష్ణు సంబంధమైన సిద్ధిని (వైకుంఠమును) బొందుదురు.

శ్లో॥ క్షీర సాగర తరంగ శీకరా
సార తారకిత చారు మూర్తయే
భోగి భోగ శయనీయ శాయినే
మాధవాయ మధు విద్విషే నమః. 39

చ॥ చెలువుగ, భోగిభోగమున క్షీరపయోనిధి బవ్వళించి, యం
దలి, తెలిపాలతుంపురులు, దాఁకి శరీరము తారకౌఘ కాం
తుల వెలిఁజిమ్మ, సర్వమొక నూత్న ప్రభఁ జెలువొంద వెల్గుచుఁ
దలఁచెద వాసుదేవ,! వరదా! మధువిద్విష! మాధవా! హరీ.

తా॥ పాలకడలి యందలి యలల తుంపరల జడివానచే నక్షత్రవంతముగ నున్న మనోహరమగు శరీరము కలవాడును, నాదిశేషుని శరీరమును పాన్పునందు బరుండు వాడును మధుదైత్యుని వైరియునగు శ్రీపతికి నమస్కారము.

శ్లో॥ యస్యప్రియా శ్రుతిధరా కవిలోక వీరా
మిత్రే ద్విజన్మ వర పద్మ శరావభూతామ్
తేనాంబుజాక్ష చరణాంబుజ షట్పదేన
రాజ్ఞా కృతాకృతి రియం కులశేఖరేణ. 40

ఉ॥ కవివరులుఁ బ్రసిద్ధ శ్రుతిధరులు పద్మశరాభిధుల్ ద్విజ
న్మ వరులు మిత్రులెవ్వనికి, మాధవ దివ్య పదారవింద ముం
దవిరళ భక్తి యెవ్వనికి, నా కులశేఖర చక్రవర్తి, భ
క్తి వివశతఁ రచించె నిదె తేనెలు గుల్కు ముకుంద మాలఁ దాన్.

తా॥ లోకప్రియులు, వేదవేత్తలు, కవిజనశ్రేష్ఠులు, బ్రాహ్మణోత్తములు నగు శ్రీపద్మనాభ శర (బాణ) కవులెవ్వని మిత్రులో, యట్టి వాడును, పద్మనేత్రుని పాదపద్మములకు తుమ్మెదవంటివాడును ననగా సేవకుండునగు

శ్రీ కులశేఖర మహారాజుచే నీ కృతి రచింపఁ బడెను. (ఈ పద్యము నందలి పూర్వార్థము ననేకవిధములుగ నర్థము చెప్పుచున్నారు.)

అధిక శ్లోకములు

(ఈ మొదటి శ్లోకము బృహత్ స్తోత్ర రత్నాకరమునందు, మదరాసు ఓరియంటల్ లైబ్రరీయందు ఆంధ్రాక్షర వ్రాత ప్రతులలో మొదటి శ్లోకముగా నున్నది.)

శ్లో॥ వందే ముకుంద మరవింద దళాయ తాక్షం
కుందేందు శంఖ దశనం శిశు గోపవేషమ్
ఇంద్రాది దేవ గణ వందిత పాదపీఠమ్
బృందావనాలయ మహం వసుదేవ సూనుమ్. 41

ఉ॥ శ్రీ వసుదేవ నందను విరించి సురేంద్ర మునీంద్ర కోటి సం
భావిత పాదుఁ గుంద శశి భాసిత శుభ్ర రదుఁ, గృపాళు రా
జీవ దళాయతాక్షుఁ బరిసేవిత గోప కిశోర వేషు బృం
దావనవాసు నిర్మ మనసు నం దనిశమ్ము ముకుంద! కొల్చెదన్.

తా॥ మోక్ష ప్రదాయకుండును, పద్మనేత్రుండును, మల్లెపూవువలె, చంద్రునివలె, శంఖమువలె తెల్లనైన దంతములుగలవాడును, గోపబాలకవేష ధారియు, ఇంద్రుఁడు మొదలగు దేవబృందముచే నమస్కరింపఁబడిన చరణములుఁగలవాడును బృందావనవాసియు వసుదేవసుతుండునగు శ్రీకృష్ణుని నమస్కరింతును.

శ్లో॥ శ్రీగోవింద పదాంభోజ మధునో మహదద్భుతం
తత్పాయినో నముంచంతి ముంచంతి యదపాయినః. 42

(తత్పాయినో నముహ్యంతి, ముహ్యంతి, యదపాయినః)

మ॥ చిరకాలీన తపః ఫలంబుననుసంసిద్ధించు గోవింద సుం
దర పాదాంబుజ నవ్య దివ్య మకరంద శ్రీ ప్రభావ మ్మహో
కరమాశ్చర్యము, దాని ద్రావఁగల భాగ్యం బెట్టిదో వీడ నే
రరు ద్రావక; దురదృష్టవంతుఁ డొకఁడే ద్రావంగ లేకే విడున్.

తా॥ శ్రీ గోపాలుని చరణ కమల మకరందముయొక్క మహిమ యాశ్చర్యకరమైనది. ఆ మకరందము నాస్వాదించువారు మోహమునొందరు. దానిని గ్రోలనివారు మోహము (అజ్ఞానము) నొందుదురు. (మోహము అనగా మూర్ఛ) లోకమున మద్యము ద్రావిన వారు మోహమొందుదురు. త్రావనివారు మోహమందరు. ఈ మద్యము (మకరందము) గుణముచే దానికి కేవలము వ్యతిరేకము. విరుద్ధముగానున్నది. అందుచే నిది యాశ్చర్య కరమైనది.

శ్లో॥ రజసి నిపతితానాం మోహ జాలా వృతానాం
జనన మరణ దోలా దుర్గ సంసర్గ గానాం
శరణ మశరణానా మేక ఏవాతురాణాం
కుశల పథ నియుక్త శ్చక్రపాణి ర్నరాణామ్. 43

మ॥ అమిత క్లేశ పథం బటంచెఱుగకే, యజ్ఞానులై, మోహ జా
లములన్ జిక్కుచు, జన్మ కర్మ భవ దోలన్ దూఁగు నవ్వారిక
శ్రమ నిక జీరెడి యార్త కోటికి, శరణ్యం బొండు లేనట్టి యు
త్తమ భక్తాళికిఁ జక్రపాణి యొకఁడే, తాఁదోడి దిక్కౌచునున్.

తా॥ పాపమున బడి, యజ్ఞానమను వలచే నావరింపబడి పుట్టుట గిట్టుట (చచ్చుట) యనెడి ప్రవేశింప శక్యముకాని యుయ్యెల నధిగోహించి రక్షకుఁడు లేక, పీడితులైన నరులకు చక్రముచేఁబూని మంచిమార్గమును జూపు శ్రీకృష్ణ డొక్కఁడే రక్షకుఁడు.

శ్లో॥ అపరాధ సహస్ర సంకులే పతితం భీమ భవార్ణవోదరే
అగతిం, శరణాగతం హరే! కృపయా కేవల మాత్మసాత్కురు.

చ॥ ప్రతిదిన మెన్నరాని, యపరాధ సహస్రము లేను జేసితిన్
బతితుఁడ, ఘోర సంసరణ వారధి లోన మునింగిభీతినొం
దితి, గతిలేదు నాకెదియు, దిక్కిఁక నీవె హరీ! ననుగ్ గృపా
మతి, క్షమియించి యేలుకొనుమాఁ దరిఁజేర్చి యుద్ధరించుచున్.

తా॥ అనేక యపరాధముల (పాపములు) చే వ్యాకులమై భయంకరమైన సంసార సాగర మధ్యమునఁ బడి గతిలేక నిన్ను శరణము పొందిన నన్ను శ్రీహరీ! నీదయచేతను మాత్రమే నీ యధీనము చేసికొనుము.

శ్లో॥ మామే స్త్రీత్వం మాచమేస్యాత్కుభావః
మా మూర్ఖత్వం మా కుదేశేషు జన్మ
మిథ్యాదృష్టి ర్మాచమేస్యాత్కదాచి
జ్జాతౌ జ్జాతౌ విష్ణుభక్తో భవేయమ్. 45

మ॥ వనితా జన్మము నొందనీయకెద దుర్భావమ్ము రానీయకెం
దును మూర్ఖత్వము బొందనీయక దురాత్ముల్ పుట్టు దేశమ్మునం
దునఁ బుట్టింపక దుష్ట నాస్తికత యందుగ్ బుద్ధి పోనీయకే
ననుఁబాలింపుము విష్ణుభక్తునిగ జన్మంబిచ్చి మున్ముందిఁకన్.

తా॥ ఓ దేవా! నా కెప్పుడును, యాడ జన్మ లేకుండుగాక! నీచభావములు కలుగకుండు గాక! మూఢతనము లేకుండుగాక! నీచ (పాపముగల) దేశమునందుఁ బుట్టుక కల్గకుండుగాక! అసత్య (నాస్తికత) మందాసక్తి లేకుండుగాక! జన్మ జన్మ యందు విష్ణుభక్తుఁడ నగుదుగాక!

ఉత్తర దేశీయ పుస్తకగత శిష్ట శ్లోకములు

శ్లో॥ యత్కృష్ణ ప్రణిపాత ధూళి ధవళం తద్వర్ష్మ, త ద్వైశిర
స్తేనేత్రే తమసోజ్ఝితే సురుచిరే యాభ్యాం హరిర్దృశ్యతే
సాబుద్ధి ర్విమలేందు శంఖ ధవళా యామాధవధ్యాయినీ
సాజిహ్వాఽమృత వర్షిణీ ప్రతిపదం యాస్తౌతి నారాయణమ్.

మ॥ స్థిరమౌ భక్తి దలిర్పఁ గృష్ణునకు వాసిన్ మ్రొక్కుచో,ధూళిధూ
సరితంబౌనవె శీర్షముల్ దనువు, నక్రాంతమ్ము శ్రీ మాధవున్
స్మరియింపం గలదే సుబుద్ధి హరి గాంచం జాలునవ్వే కనుల్
వరనారాయణుగూర్చి వాగమృతమున్ వర్షింపఁదా జిహ్వయౌ.

తా॥ శ్రీకృష్ణునికి సాష్టాంగ ప్రణామంబు లొనరించుటవలన భూరజోధూసరితమైన తనువే, తనువు. అట్టి శిరమే శిరము. శ్రీహరి,జూచు కనులే యజ్ఞానాంధకార వినిర్ముక్తములగుటచే మిక్కిలి ప్రకాశించు కనులు. శ్రీపతిని ధ్యానించు బుద్ధియే కళంకరహితమైనచంద్రుని వలెను, శంఖమువలెను స్వచ్ఛమైన బుద్ధి. శ్రీమన్నారాయణుని స్తుతించు నాలుకయే ప్రతి పదమున నమృతము వర్షించు నాలుక. అనగా భగవత్కైంకర్యమునకు వినియుక్తమైనచో శరీరము సార్థకము, లేనిచో నిరర్థకము అని భావము.

(పాఠాంతరము)

సీ॥ సాష్టాంగ మెఱుఁగ కృష్ణ పదమ్ములకు భక్తి
ధరణి రజముఁ దూగు తనువు తనువు
కృష్ణు నమస్కృతుల్ సేయ ధాత్రీరజ
శ్రీమాళి రాజిలు శిరము శిరము

అంధకారముఁ బాయ హరి సురుచిర మూ_ర్తిఁ
గాంచఁగా వెల్గెడి కనులు కనులు
ప్రవిమల శశి శంఖ ధవళమై మాధవు
పొరి పొరి ధ్యానించు బుద్ధి బుద్ధి.

గీ॥ ప్రతిపదమ్మున నమృతవర్షమ్ము భక్తి
జింద నారాయణు నుతించు జిహ్వ జిహ్వ
త్రికరణమ్ములఁ గృష్ణు నర్చించు నదియె
సార్థకంబగు మానుష జన్మ జన్మ.

శ్లో॥ నాథే ధాతరి భోగిభోగశయనే నారాయణే మాధవే
దేవే దేవకినందనే సురవరే చక్రాయుధే శార్ఙ్గిణి
లీలాఽశేష జగత్ప్రపంచ జఠరే విశ్వేశ్వరే శ్రీధరే
గోవిందేకురుచిత్తవృత్తిమమలా మన్యైస్తుకింవర్తనైః ? 47

శా॥ శ్రీనారాయణు ధాతను సురవరు శ్రీదేవకీ నందను
శ్రీనాథు నిఖిల ప్రపంచజఠరు శ్రీశార్ఙ్గిఁ జక్రాయుధు
శ్రీనాథు హరి మాధవు మురహరు విశ్వేశు, గోవిందుని
ధ్యానింపందగు స్వస్థచిత్తమున, నేలా! భ్రాంతియీ యాయెడన్.

తా॥ మనకు ప్రభువును, పోషకుఁడును, శేషతల్ప శాయియు మనుజుల కావాసమైన వాడును, శ్రీపతియు, దేవుఁడును, దేవకీ సుతుండును, దేవోత్తముండును, చక్ర శార్ఙ్గ ధనస్సుల ధరించిన వాడును, సమస్త జగచ్చక్రమును ననాయాసముగ గర్భమందుధరించు జగదీశుఁడును. శోభావంతుఁడు నగు శ్రీ గోపాల దేవునందు, నోమానసమా! నీ వ్యాపారము నుంచుము. ఇతర వ్యవహారములతో నీకేమి లాభము?

శ్లో॥ శ్రీనాథ! నారాయణ! వాసుదేవ!
గోవింద! దామోదర! చక్రపాణే!
శ్రీపద్మనాభా! ఽచ్యుత! కైటభారే!
కంసఘ్న! పద్మాప్రియ! శార్ఙ్గపాణే! 48

శా॥ శ్రీనాథా! హరి! వాసుదేవ! వరదా! శ్రీకృష్ణ! పద్మాప్రియా!
శ్రీనారాయణ! చక్రపాణి! నృహరీ! శ్రీపద్మనాభా ఽచ్యుతా!
శ్రీనాథా! మధువైరి! కంసహర! శార్ఙ్గి! దేవ! గోవింద! య
చేసీనామములన్ స్మరించు సుకృతం బీవయ్య! దామోదరా!

శ్లో॥ అనంత! వైకుంఠ! ముకుంద! రామ!
జనార్దనా! ఽనంద! నిరామయేతి
వక్తుం సమర్థోపి నవక్తి కశ్చి
దహో! జనానాం వ్యసనాభి ముఖ్యమ్. 49

మ॥ ఘన వైకుంఠ! ముకుంద! రామ! నృహరీ! కంసాంతకా! శ్రీజనా
ర్దన! రమానందనిరామయా! హరి! యనంతా! కృష్ణ! దామోదరా!
యని, నిన్ బేర్కొన శక్తిఁగల్గియు, నొకండైనన్ స్మరింపం డహో!
జనులెంచన్ వ్యసనైక సక్తులు గదా సాధించు టెట్లో నినున్.

(పై 2 శ్లో॥ లకు తాత్పర్యము)

తా॥ ఓ మాధవా! నారాయణా! వసుదేవ తనయా! గోపాలా! వనమాలీ! చక్ర (ధరా) హస్తా! కమలానాథ! వికార రహితా! కైటభవైరీ! కంస సంహారా! లక్ష్మీ వల్లభా! శార్ఙ్గ ధరా! నాశ రహితా! వైకుంఠా! ముక్తి

ప్రదాయకా! రామా! దుష్టజన శిక్షకా! ఆనందమయా! రోగ విదూరా! అని యుచ్చరింప శక్తిఁగలవాఁడు కూడ నుచ్చరించుటలేదు. అయ్యో! ఈ జనులకు దుఃఖములం దెంత రుచి! (వ్యసనము).

శ్లో॥ శ్రుత్వా జనార్దన కథా గుణ కీర్తనాని
దేహేన యస్య పులకోద్గమ రోమ రాజిః
నోత్పద్యతే నయనయో ర్విమలాంబు ధారా
ధిక్తస్య జీవిత మహో పురుషాధమస్య. 50

మ॥ మననేలా! పురుషాధముండయి తలంపఁ లేక కృష్ణుఁ జనా
ర్దన చారిత్ర గుణాను కీర్తన సుధఁ ద్రావన్ వెసఁ రోమరా
జినిగుప్పఁ బులకింపమేను, పెరదృష్టిన్ లేక బాష్పాంబుధా
రను దూగాడిన వాఁడెపూరుషుఁడు సార్థక్యమ్ము తజ్జన్మమున్.

(పాఠాంతరము)

గీ॥ శ్రీజనార్దను దివ్య చారిత్ర సుగుణ
కీర్తనఁ దేహమది పులకింపఁ దేని
విమల బాష్పాంబు ధారస్రవింపఁ దేని
పరమ పాపిష్ఠుఁడవ్వాని బ్రతుకు బ్రతుకె!

తా॥ శ్రీ జనార్దనుని చరితలను గాని, గుణస్మరణములను గాని, వినగనే, యెవ్వని శరీరమున పులక లెత్తవో; యెవ్వని కనుఁగవ యందు, నానంద బాష్పసంతతి బయల్వెడలదో; ఆ నరాధముని జన్మ వ్యర్థముగదా!

శ్లో॥ అంధస్యమే హృతవివేక మహాధనస్య
చోరైః ప్రభో! బలిభి రింద్రియ నామధేయైః
మోహాంధకూప కుహరే వినిపాతితస్య
దేవేశ! దేహి కృపణస్య కరావలంబమ్. 51

మ॥ క్రమమే పారగ నింద్రియమ్ములను పేరన్ దస్కరుల్ జ్ఞాన వి
త్తము బల్మిన్ హరియించి త్రోసిరి యగాధంబైన మోహాంధకూ
పమునన్, ముణ్గి తపించు దీనుడను, లేవందీయుమయ్యా! యవ
శ్యము కేలూత యొసంగి నాకిక ముకుందా! కృష్ణ! భక్తప్రియా!

తా॥ ప్రభూ! ప్రబలములై, యింద్రియము లనెడి చోరులు, సదసద్వివేక మను గొప్ప ధనము నపహరించుటచే, నంధుఁడనైన నన్ను నజ్ఞానమను నంధకారముచే నిండిన పెను నూతిలో బడవైచిరి. దేవ దేవా! అట్టి యీ దీనునకుఁ జేయూత నొసంగుము.

శ్లో॥ ఆశ్చర్యమేతద్ధి మనుష్యలోకే
సుధాం పరిత్యజ్య విషం పిబంతి
నామాని నారాయణ గోచరాణి
త్యక్త్వాన్యవాచః కుహకాః పఠంతి. 52

మ॥ కరమాశ్చర్య మహోవిచిత్రమిది లోకమ్మున్ విలోకింప నీ
నరు లింపౌ సుధఁ ద్రావలేక విష మున్మాదమ్మునన్ గ్రోల జూ
తురు, నారాయణు దివ్యనామముల సంతోషింప రేలా! హరీ
తర లోకవ్యవహార వాక్యముల మోదం బందుచున్ మూఢులై.

తా॥ ఈమర్త్యలోకంబున శ్రీమన్నారాయణ విషయకమగు నామముల విడచి, నీచు లితర వాక్కుల బ్రసంగించుటఁజూడ, నమృతమును వదలి కాలకూటమును ద్రావు చున్నట్లున్నది. ఇది యెంత యాశ్చర్యకరమైన విషయము!

శ్లో॥ త్యజన్తు బాంధవాస్సర్వే నిందంతు గురవో జనాః
తథాపి పరమానన్దో గోవిందో మమ జీవనమ్. 53

ఆ-వె॥ బాంధవాళి నన్ను బరిహసించును గాక
గురుజనాళి తలఁపు దిరుగు గాక
అగు మదీయ జీవి తానంద మూర్తి గో
విందు డొకఁడె, ప్రాణ బీజ మతఁడె.

తా॥ బంధుగులెల్లరు నన్ను పీడినను సరే, పెద్దలు (బాల్యమున పాఠశాలాధ్యాపకులు మొదలగువారు,) ననుదూరిననుసరే, నిరతిశయానంద రూపుఁడగు, శ్రీగోవిందుఁడే (గోపాల కృష్ణుఁడే,) నాజీవ గట్టి, (జీవనాధారము) కావున నేనాతని విడువనని భావము.

శ్లో॥ చేత! శ్చింతయ, కీర్తయ స్వరసనే! నమ్రీభవ త్వం శిరో!
హస్తా! వంజలి సంపుటం రచయతం, వందస్వ దీర్ఘం వపుః!
ఆత్మన్! సంశ్రయ పుండరీకనయనం నాగాచలేంద్రస్థితం
ధన్యం పుణ్యతమం తదేవ పరమం దైవంహి సంసిద్ధయే. 54

మ॥ శిరమున్, వంచి నమస్కరింపు! మదిలోజింతింపు,కీర్తింపు! జిహ్వా! రసంబూర, ఘటింపు మంజలిని, సాష్టాంగమ్ముగాఁ గాయమున్
ధరపై జేర్పుము, పుండరీకనయనున్ నాగాచలేంద్రస్థితున్
శరణం బొందుము దేవదేవుఁడతఁడే సంసిద్ధిఁ జేకూర్చెడున్.

తా॥ శేషాచల వాసియు, కమలనేత్రుండును, నగు శ్రీపతిని నోమానసమా! ధ్యానింపుము. నాలుకా! నీవు కీర్తింపుము. ఓ శిరమా! (ఆదేవునికి) నమస్కరింపుము. ఓ చేతులారా! దోసిలి యొగ్గుడు. ఓ శరీరమా! సాష్టాంగ ప్రణామ మాచరింపుము. ఓ జీవా! వాని నాశ్రయింపుము. శ్రేష్ఠమును బవిత్రమును నగు నాదైవమే మోక్షమునిచ్చు పరమ దైవతము.

(పాఠాంతరము)

సీ॥ మనమా ! తలంపుమా ! మాధవునే ప్రొద్దు
జిహ్వ ! కీర్తింపుమా ! శ్రీనివాసు
శిరమా ! నమస్కృతిఁ జేయుమా హరికీవు
కరమ ! కరముఁగూర్చి కాంచు మీశు
లోచనమా ! సమాలోకింపుమా ! కృష్ణుఁ
గర్ణమా ! హరిగుణ కథను వినుమ !
దేహమా ! భక్తి ధాత్రిన్ వ్రాలు, హరి ముందు
పదమ ! పద హరి నివాసమునకు

గీ॥ దివ్య నాగాచలేంద్ర సంస్థితుని భక్తి
నాశ్రయింపుమా ! పుండరీకాక్షుఁడొకఁడె
స్వీయభక్తులఁ గావ సంసిద్ధుఁడగుట
పరమ దైవము, భక్త కల్పక మతండు.

శ్లో॥ సత్యం బ్రవీమి మనుజా స్స్వయ మూర్ధ్వబాహు
ర్యోయో ముకుంద ! నరసింహ ! జనార్దనేతి
జీవో జప త్యనుదినం మరణే రణేవా
పాషాణ కాష్ఠ సదృశాయ దదాత్య భీష్టమ్. 55

మ॥ జనులారా ! కర మెత్తి చాటెద నిదేసత్యమ్ము దానెవ్వఁడై
నను, నిత్యమ్ము జపించుచుః హరి! ముకుందా! నారసింహా! జనా
ర్దన! యంచుః శిలపోల్కి కట్టెవలె స్థైర్యం బూది నిల్వః రణ
మ్మునఁ బ్రాణాంతమునందు భక్తి కలనంబొందుః నిజాభీష్టముల్.

తా॥ ఓ జనులారా! రెండుచేతుల నెత్తి సత్యమైన సంగతిని చెప్పుచున్నాను. ఏ జీవుఁడనవరతము, ముకుందా! నరసింహా! జనార్దనా! యని జపించునో; మరణ సమయముననగాని, యుద్ధముననఁగాని మూర్ఛాదులచే రాతివలె లేక కొయ్యవలె నున్నను నట్టి వానికి (భక్తునకు) మోక్షము నిచ్చును.

శ్లో॥ నారాయణాయ నమ ఇత్యము మేవ మంత్రం
సంసార ఘోర విష నిర్హరణాయ నిత్యం
శృణ్వంతు భవ్య మతయో యతయోను రాగా
దుచ్చైస్తరాముపది శామ్యహ మూర్ధ్వబాహుః॥ 56

మ॥ వినుడీ మోక్షపథాను వర్తులు బుధుల్ ప్రేమించు మార్గం బిదే
ఘన సంసార మహా విషాపహృతి దక్షుంబొచు రక్షించు సా
ధనముఁ జాటెదఁ జేతులెత్తి యిదె సత్యంబంచు "నారాయణా
య నమో"యన్నసుమంత్ర రాజమిదిదివ్యానందసంధాతయౌ.

తా॥ సంసార మను కాలకూట విషమును హరించుటకై "నారాయణాయ నమః" అను నీ మంత్రమునే యెల్లపుడు బిగ్గఱగా చేతులెత్తి నేనుపదేశించుచున్నాను. మంచి బుద్ధిగలవారును, నియమవంతులునగు జనులాసక్తితో వినుదురుగాక.

శ్లో॥ చిత్తం నైవ నివర్తతే క్షణమపి శ్రీకృష్ణపాదాంబుజాత్
నిందంతు ప్రియబాంధవా గురుజనా గృహ్ణంతు ముంచంతువా
దుర్వాదం పరిఘోషయంతు మనుజా వంశే కళంకోఽస్తువా
తాదృ క్ప్రేమభరానురక్త మిహమే మత్తాయమానం మనః.

మ॥ నను నిందించిన పాటిబంధులు గురుల్ నన్వీడినన్ జేరినన్
జన దుర్వాదము గల్గినన్ విమల వంశంబెంతయున్ మచ్చఁదా
ల్చిన నా చిత్తము వీడఁబోదు క్షణమున్ శ్రీకృష్ణపాదాబ్జ ది
వ్యనివాసమ్మునఁ దదీయప్రేమ భర సౌఖ్య శ్రీమహామత్తమై,

తా॥ శ్రీకృష్ణుని పాదకమలమునుండి నా మనసొక నిమేష కాలమైనను మరలదు. అప్పలగు బంధు జనులు నిందించినను సరే; పెద్దలు నన్ను స్వీకరించినను, వదలినను సరే; జనులెల్ల రపవాదము నుచాటించినను సరే; నా వంశమునకు కళంకము కలిగినను సరే; నా మనసు శ్రీకృష్ణునియందు తొలవిగాని యనురాగము గలిగి మదించి యున్నది.

ఈ శ్లోకము గోపికలు చెప్పినది. అప్పుడు తుదిపాదమున నాల్గవ చరణమున "ఇహానః" (నః=మాయొక్క) అనిపాఠము, "ఇహమే" అనిమార్చి కులశేఖరుఁడు గోపికలవలె తనకుగల భక్తిని వెలువరించుకొనెను (మే=నాయొక్క)

శ్లో॥ ప్రణామ మీశస్య శిరః ఫలంవిదు
స్తద్దర్శనం పాణి ఫలం దివౌకసః
మనః ఫలం తద్గుణ తత్త్వ చింతనం
వచఃఫలం తద్గుణ కీర్తనం బుధాః.

చ॥ పులకిత దేహుఁడై హరికి మ్రొక్కుటయే తగ శీర్షమ్ముంటకు
ఫలము, తదర్చనల్ సలుపు భాగ్యమె పాణిఫలమ్ము, చింతనల్
సలుపుటె చిత్తముంటకు ఫలమ్ము, తదీశుని దివ్యకీర్తనల్
పలుకుట యే వచఃఫలము పండితులార! గ్రహింప వేడెదన్

తా॥ శిరస్సున్నందుకు భగవంతుని నమస్కరించుటయు, చేతులున్నందుకు దేవునిఁ బూజించుటయు, మనస్సున్నందుకు పరమేశ్వరుని గుణములగురించి తత్త్వమును ధ్యానించుటయు, వాక్కున్నందుకు సర్వేశ్వరుని గుణముల కీర్తించుటయు, ఫలములని దేవతలుఁ బండితులు తలంతురు.

అలమలమలమేకా ప్రాణినాం పాతకానాం
నిరసన విషయే యా కృష్ణ కృష్ణేతి వాణీ
యది భవతి ముకుందే భక్తిరానంద సాంద్రా
విలుఠతి చరణాబ్జే మోక్ష సామ్రాజ్యలక్ష్మీః. 59

పాతకమ్ము సమస్తమ్ము బాఱద్రోలఁ
జాలు నొక్క కృష్ణనామమే చాలుఁ జాలు
స్థిర ముకుందుని భక్తి సిద్ధించు నేని
వ్రాలుఁ బదముల మోక్ష సామ్రాజ్యలక్ష్మి.

తా॥ జీవుల సమస్త పాపములను పోగొట్టుటకు కృష్ణ! కృష్ణ! యను నామమొక్కటియే ముమ్మాటికిఁ జాలును. మోక్ష ప్రదాతయగు శ్రీమన్నారాయణుని యందానందముచే నిబిడమైన భక్తి కల్గెనేని మోక్ష రాజ్య లక్ష్మి [illegible] [illegible]న్నదియే యగు.

పాఠాంతరము)

శా॥ శ్రీకృష్ణా! హరి! కృష్ణ! కృష్ణ! యని కీర్తింపంగ నేప్రాణికిన్
బోకారున్ దురితమ్ము లెల్ల ననిశమ్మున్ శ్రీ ముకుందుని మదిన్
సాకల్యంబుగఁ గొల్చు భాగ్య మదియుండేని మోక్ష సామ్రాజ్య ల
క్ష్మీ కారుణ్య కటాక్ష వీక్షణము ల[illegible]ణమ్ముగాఁ జేకుఱున్.

శ్లో॥ ముకుంద మాలాం పఠతాం నరాణాం
అశేష సౌఖ్యం లభతే నకస్స్విత్ (కోవా)
సమస్త పాపక్షయ మేత్య దేహీ
ప్రయాతి విష్ణోః పరమం పదం తత్. 60

చ॥ నిరతము భక్తి భావమెద నిండ స్రవింప ముకుంద మాల
వ్వరు పఠియింతురో సతము వారి కశేష సుఖమ్ములబ్బు స
త్వర మె ధరన్ సమస్త దురితక్షయ మేర్పడ నంత మందుఁద
బరమ పదమ్ము నాఁబఱగు వైష్ణవ సత్పద వీథి జేకుఱున్.

తా॥ ముకుందునకు సంబంధించిన యీ పద్యమాలను బఠించుమనుజులలో, నెవ్వఁడు సమస్త సౌఖ్యములనొందడు ? (అందఱు పొందుదురు) ప్రతి ప్రాణియు ముకుందమాలను బఠించుటవలన సమస్త పాప నాశమునొందియు త్తమైనదియు ప్రసిద్ధమైనదియు నగు (శ్రీవిష్ణువుయొక్క) స్థానము ననఁగా మోక్షమును పొందును.

మ॥ చనిరం డియ్యెదె కృష్ణ కల్పక మిటన్ సంకల్ప మాత్రమ్ము
తనె వర్షించు నభీష్ట, మేల! యిటు నిత్యమ్మున్ వృథా వారి
రిని సేవింపఁగ, నెల్లలోకముల శ్రీకృష్ణుండె పుట్టింపఁ బెం
పనుఁ దాలోన మరల్ప కర్తయగు దైవం, బాట సేవింపుమా

మ॥ స్థిర వాసంబెదియో సుఖంబెదియొ గుర్తింప లేకే వృథా
పరువుల్ పెట్టితిఁ గాలమున్ గడిచెఁబై, వార్ధక్యమున్ వెంట
కుఱ, గత్యంతర మేమిలే దెచట నాకున్ దిక్కు గానన్ వడిన్
శరణం బొందెద శ్రీముకుంద చరణాబ్జాతమ్ములన్ నిత్యమున్.

చ॥ సులలిత వాక్సుమమ్ములను జుట్టిన మాల, యిలన్ ద్రమాల సీ
ల, లలిత సుందరాంగముఁ జెలంగి పెనంగిన కుంద మాల, ప్రో
జ్జ్వల శశి కాంత చంద్రికలు పండిన దివ్య ముకుందమాల, యిం
దలి ప్రతి పుష్ప రాజిత సుధారస మాని సుఖింపుడీ! జనుల్.

శ్రీకులశేఖరుల్ మును తరింపజగమ్ము "ముకుంద మాల" సు
శ్రీకరలీలఁ గూర్చిరి ప్రసిద్ధముగా నది నేఁ దరింపఁగా
మీ కరుణాకటాక్షమున మేలగు తెన్గునఁ దీర్చి యిచ్చెదన్
మీకిదె, రాఘవుండఁ గనుమీ! కృపతోడ, ముకుంద! మాధవా!

॥ కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతే స్స్వభావాత్
కరోమి యద్య త్సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

॥ తను వ్వాద్వాఘల, నింద్రియ ప్రతతి చేతన్ బుద్ధిచే నంతరా
త్మను, స్వాభావిక శక్తియా ప్రకృతి చేతన్ ప్రేరణన్ బొంది నే,
నిశమ్మున్ బచరించు చుండు సకల వ్యాపారముల్ నీకె య
ర్పణ గావింతు గ్రహింపుమయ్య! కరుణా పారీణ! నారాయణా!

తా॥ శరీరముచేగాని, వాక్కుచేగాని, మనస్సుచే గాని, యితరేంద్రియము
చే గాని, బుద్ధిచేగాని, నా పూర్వ జన్మ కర్మ ననుసరించి గాని, నేను దేనిని
యుదునో యది యంతయు పరమాత్మయగు శ్రీమన్నారాయణునకే యని
మర్పించెదను.

శ్రీ కృష్ణార్పణ మస్తు.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

బృందావన ప్రసూనములు

1. వాసుదేవనామ శతకము రు. 0- 8-0
2. ముకుందమాల రు. 0-12-0
3. బాపూజీ రు. 0- 4-0

★

అచ్చులో నున్నవి

1. సందర్శనము
2. వాత్సల్యము
3. జాతీయగీతములు - పద్యములు

★

ప్రాప్తిస్థానము :
గురుజాడ రాఘవశర్మ
బృందావన ప్రచురణములు
మచిలీపట్టణము.

వెల : 12 అణాలు.